

BŘETISLAV ŠTORM **Uchylte se do stínu Matky Páně.** Sv. Jan Zlatoústý. [obrázek]

K MÁJOVÝM SLAVNOSTEM

Můžeme-li poznávat slávu Královny nebes mezi lidmi, nemůžeme zde na světě znáti její slávu nebeskou. Slibuje-li Bůh spravedlivým to, čeho oko nevidělo a čeho ucho neslyšelo, to jest nikoliv jen to, čeho oko nemůže viděti a ucho slyšeti zde na zemi ve skutečnosti, ale co si tyto smysly po čas života pozemského nemohou ani v obraznosti, v rozjímání a v povznesení představit, pakli sláva ospravedlněných duší, které dříve patřily i hříšníkům, jest našemu poznání i tušení nepřístupna, jaká asi musí býti sláva Královny nebes, kterou církev v litaních nazývá Královnou proroků, mučedníků, vyznavačů, všech svátých, andělů, archandělů, domem zlatým, věží ze slonové kosti!

Pozorujme tedy lidskými smysly jen její slávu mezi námi, tu slávu rozumem snáze pochopitelnou, neboť si Ji umíme představit jen jako Pannu bez poskvrny hříchu prvotního počatou a jako Rodičku našeho Spasitele, tedy jako bytost lidskou, podrobenou tíži a bolesti života a smrti, jako bytost z našeho lidského pokolení, stejného s námi původu od našeho praotce a naší pramateře!

Celé lidské pokolení nabývá ceny a váhy jen dílem vykoupení, bez něhož nemá ceny, nemá váhy ani podoby. Dílo vykoupení vrátilo lidem vnitřní hodnotu podoby Boží, která bez tohoto díla byla by jen podobou zevní bez hodnoty vnitřní, jen pouhou památkou na stav před pádem. Královna nebes jest z celého pokolení jedinou bytostí z otce lidského, pro kterou bylo celé pokolení lidské zachováváno na světě. Byla od počátku vyvolenou chotí Ducha sv., a když Bůh tvořil svět viditelný a člověka, viděl především ji. Neboť pro člověka stvořil zemi a člověka stvořil pro svou lásku, kterou viděl od věčnosti. Člověk jest obrazem Božím, i lidská láska jest obrazem lásky Boží a jako lidská láska se dovršuje zrozením dítěte, tak i láska Boží k člověku se dovršila zrozením Syna Božího v těle, a jako člověk vybírá si choť svou dle obrazu vnější i vnitřní krásy jako jedinou a lásky nejhodnější, tak Bůh, který ve své vševědouce, moudrosti, všemohoucnosti a svatosti nepodléhá omylům lidských smyslů a jejich žádostivosti, nýbrž ze své moci vidí a činí, co chce, vybral si, to znamená: učinil svou choť a dal jí, aby se stala takovou, jak se sluší pro choť Boha nejvyššího, dav jí krásu nejčistší a nejsvětější, takovou, že jí vyniká nad všecko dvorstvo nebeské. Bylo-li celé pokolení lidské odsouzeno k smrti a zavržení pro dědičný hřích, byla Královna nebes z této kletby vyháta již tenkrát, kdy Bůh předvídal hřích prvních lidí. Byla postavena mimo pokolení lidské, takže bytosti s tělem lidským až do zrození Syna Božího byly od ní odděleny v očích Božích. Teprve jejím svolením státi se Matkou Boží mohly všechny bytosti živé i zesnulé i nenarozené vydechnouti ze svého prokletí a Bůh se přiblížil k člověku, aby ho spasil.

Pro náš věčný cíl jako by celého pokolení lidského před zrozením Královny nebes nebylo. Ona byla první skutečnou bytostí lidskou od té doby, kdy první lidé svým hříchem propadli nicotě. Bez ní byli bychom jen stíny, a to jen stíny stínů, pro které bylo by škoda Boží země, slunce a všeho stvoření. Ona byla jedinou ženou, požehnanou mezi ženami: *benedicta tu in mulieribus*, když ostatní ženy byly *maledictae* čili proklety.

Bůh se chtěl státi člověkem. Stvořil člověka k obrazu svému proto, že ho chtěl milovati. Potěšení mé jest mezi syny lidskými. Chtěl se v osobě svého Syna státi člověkem a proto viděl ze své věčnosti i svou Matku. Pádem lidstva nemohly se změnit Boží úmysly a Boží láska; neboť lidská láska jest poddána tělesné slabosti a nestálosti, lidskou lásku rozleptává a ničí pokušení, neřest a nevěra; láska Boží jest však nejvyšší věrná a neměnitelná, Bůh neodvolává své slovo, svou přípověď. A proto celé dějiny lidstva až od zrození Královny nebes jsou jenom očekáváním jejího příchodu, očekáváním plným naděje i bídy, očekáváním nevěrným a nestálým, ale kdyby nebylo té naděje, že Královna nebes přijde, nebylo by lidstva, nebylo by proroků. Neboť jako člověk očekává svoji nevěstu, tak i Bůh ji

očekával s touhou a láskou. Jaká to musila býti bytost, na kterou Bůh tak dlouho čekal! Byly to skoro čtyři tisíce let věrného božského čekání. A když přišel čas, poslal svého archanděla Gabriela z nebe k ní se zvěstováním.

Můžeme přemýšlet jen o její přečisté a přesvaté kráse mezi námi, o její slávě mezi námi, o jejím uctívání mezi námi, ale až do chvíle vzkříšení k životu věčnému bude nepřístupno rozumu i tušení našemu, jaká jest krása Královny nebes před očima dvorstva nebeského, neřku-li před očima kůrů andělských a před očima Boha nejvyššího.

První žena nebyla stvořena z hlíny země jako první muž, nýbrž z těla mužova. Pádem svým pozbyla této cti, když jí Bůh řekl: Pod mocí muže budeš. Královna nebes jest zase první ženou po stvoření Evy; jest Královnou, nad níž nikdo moci neměl než Duch sv. Nebylo třeba pozemského otce, ale pozemské matky. Jen ženy bylo třeba mezi lidmi, aby se narodil Bůh, a tím Královna nebes se stala jedinou bytostí z pokolení lidského, kterou Bůh potřeboval, která dala lidstvu smysl existence a vrátila mu čest.

Pro duše křesťanské není tedy jiné ženy mimo Královnu nebes, ženu požehnanou. Mimo ni jsou pro duši jen duše, ať jsou to duše žen či mužů, a vše ostatní se týká jen tělesnosti časné. Královna nebes jest však žena, kterou církev oslavuje a vzývá v její úhrnnosti tělesné i duchovní, blahoslavíc ji ve svých nejvznešenějších modlitbách, které Duch Boží vnuknul svatým, a na obou kolenou klečíc kněz denně, když se modlí slova evangelia svátého Lukáše:

Blahoslavený život, kterýž tě nosil a prsy, kterých jsi požíval!

A blahoslavený Grignon z Montfortu v nejvzácnější knize, která o uctívání Panny Marie byla napsána, píše, že pravou slávu a čest Panny Marie nemůže Bůh lidem zjeviti za trvání časného světa, poněvadž to jest nad způsobilost lidského chápání. Jest Ona zajisté v hodnosti své postavena mezi Bohem a nejvyšším kůrem andělským a to nejen jako duch, nýbrž jako Panna neposkvrněná a Matka Boží svým oslaveným tělem. Milost, které nedal Bůh svým andělům, vyhradil jen pro svou Matku, která nám svým slovem pomohla k vykoupení a stala se nejen Matkou Syna Božího, ale i všeho pokolení lidského, vrátivši nás zase Bohu, takže tím se stalo pokolení lidské pokolením jejím a Kristus se mohl zváti Synem člověka. Stala se Matkou nás všech po Evě a nad Evou jako Matka milosrdenství, zůstávajíc Pannou.

A nám v tomto životě smyslů, hříchů a zápasů nechť stále se vrací přemítání: Je-li všechna krása a žádoucnost tohoto světa jen stínem, je-li i světlo našeho rozumu a tušení malé, takže i nejčistší stavy naší duše jsou jen pološerem a i nejtklivější krása lidského srdce jeví se krásou jen v milosrdenství Božím, jaká byla a jest i jen sama ta viditelná a časnými smysly a rozumem poznatelná vznešenost Té, ze které se Bůh narodil jako Dítě! Neboť to, co chápeme, jen jako lidé chápeme podle obrazu lidského. A na Královně nebes jediné byla za života časného zachována pravá, neporušená a nezastřená skvělost a úplnost obrazu Božího, neboť Kristus, Syn její, byl Bůh sám.

Jaroslav Durych.

VE VZPOMÍNKÁCH

Přátelství s Bohem. — 9.

Ne ve vzpomínkách v plochem významu toho slova, nýbrž ve vzpomínkách, které sblíží s Přítelem, protože jsou více než pouhé opakování prožitého.

Ve vzpomínkách, v nichž se člověk na chvíli ztrácí, ve smyslu slova svátého Augustina: „Kde miluje, tam žije.“ Jež jsou výživou i odměnou přátelství. Mohlo

býti napsáno „v rozjímání“, ale bylo by to asi dosti záhadné a odpuzující slovo, protože je nemnoho duší, kterým rozjímání je zálibou a ne záhadou.

Cesta přátelství s Bohem jde přes rozjímání. Duše musí býti napřed uvolněna, ustálena ve směru k Příiteli. Jako se člověk uvolňuje, aby nebyl rušen, jako očišťuje své myšlenky, aby zdárně pokračoval k vytčenému životnímu cíli, tak rozjímáním se uvolňuje, čistí a ustaluje duše, její myšlenky a její směr. Kdyby nebylo jiného užitku z tohoto ponoření

ve vzpomínkách, tento sám by byl dostatečně mocným lákadlem do něho. Vždyť i duše dosti málo pozorná vidí, jaké mraky prachu země se víří v paprscích světla, přicházejících k nám z Božství jako sliby a výzva.

Očištění a ustálení je vyzývavostí pro prach a otřesy. Proto je opět a více třeba ponoření ve vzpomínkách, aby místo vyloučených prvků zaujala Boží pravda, místa věcí působících otřesy aby ovládlo Boží přátelství.

Neumí každý člověk býti správně a pravidelně ve vzpomínkách. Jen jemné a citlivé duše se dovedou tak ztratiti myslí, že se o nich řekne: je ve vzpomínkách — a myslí se při tom na mysl i srdce, na upření zraku duše i žáru srdce. V náboženském ohledu se může každý vychovati k takovému umění býti ve vzpomínkách, neboť náboženství zjemňuje každou duši, jsouc soustavným a důsledným sblížením s Nejjemnějším, s Bohem.

Ke každému umění je třeba dvojího: zručnosti a výběru vhodného předmětu. Zručnosti se nabude zachováváním určitých pravidel, vybíratí předmět učí umělecký smysl. I k umění býti ve vzpomínkách jest obojího třeba. Ale mnohem jednodušším způsobem, neboť zde platí: chtěj milovati; láska ti dá návod i smysl ve volbě předmětu, aby se duše užitečně ztratila ve vzpomínkách. Neboť býti ve vzpomínkách není jen práce lidského mozku, vyvolávajícího obrazy a přemítajícího o předložených pravdách. Je to hlavně práce srdce, ne pouze lidského srdce, nýbrž zvláště a hlavně Božího Srdce. Býti ve vzpomínkách je býti v Bohu, míti chvilku přátelské důvěrnosti s Bohem.

Nezáleží na tom, podle jakého vzorce to konáš. Více záleží na volbě předmětu a vzorec je takový: chci míti více rád.

Podle stupně lásky, podle pokročilosti přátelství se volí předmět. Otvírá se nám tím pohled do práce duší přátel Božích a zároveň se vysvětluje, proč od přátel Božích nemáme podrobných vzorců rozjímání. *1(1 Objednejte si u sester dominikánek, Olomouc-Řepčín 2. svazek „Ve škole Spasitelově“, kde jsou vzácné a praktické pokyny o vzorci a předmětu pro duši „ve vzpomínkách“. (Kč 7'50.)*

Jsou tři období přátelství s Bohem. První je doba přechodu ze hříchů nebo vlažnosti. Láska Boží s velikým úsilím překonala hřích, ale je v nádobě křehké. Duše je plna obav, aby se dobrá vůle nezvrátila. Sv. Tomáš určuje úkol ponoření ve vzpomínkách pro toto období: „Především se musí člověk snažiti, aby se vzdálil od hříchu a odpíral jeho žádostem, jež táhnou k opaku lásky; to náleží začínajícím, v nichž je třeba lásku živiti a posilovati, aby nebyla zničena...“ (II-II. 24, 9). Předměty, jimiž se tu duše obírá ve vzpomínkách, mají upevniti srdatost ctností; hledá Boha v jeho dobrotivosti, milosrdenství, blahovůli, aby vzpomínkami na divy Boží lásky vroucněla láska k Bohu. Proti žádostem starých hříchů se ve vzpomínkách staví hrůza Boží spravedlivé odvety.

Ve vzpomínkách duše naplněná prvním blahem z opět nalezeného Přitele po urážlivé zradě plesá v jistotě jeho pomoci, vděčně se klaní Příteli, jenž ve své velkodušnosti zapomíná na zlou minulost a nabízí bohatství svého přátelství.

Pravá láska stále roste, nezná ustrnutí na určitém stupni. Tak ve vzpomínkách prvních dob přátelství najde duše upevnění svých sil a chuť, dáti těmto silám větší práci. Nemyslí již hlavně na možný pád a obranu, myslí nedočkavě na možnosti rozvoje a výbojů. „Další snahy vedou člověka k usilování o pokrok v dobrém. To náleží pokračujícím, kteří hlavně usilují, aby láska v nich rostla a sílila“ (Sv. Tomáš, tamtéž). Duše ve vzpomínkách svou láskou se snaží chápati dobrotu a vlídnost Boha nejbohatšího; snaží se poznati nejen v hlavních obrysech písmeno Božího zákona a svých povinností, nýbrž ducha a dosah zákona ve všech jeho důsledcích a pokynech; ve vzpomínkách čerpá světlo a sílu, aby ve sterých podrobnostech se projevila hodnou vždy většího sblížení s Přitelem, duší osvědčené přátelské důslednosti a věrné ochoty.

Ve vzpomínkách tohoto období je pro duši zdroj vynalézavosti v nejrůznějších způsobech odříkání, sebezáporu, trpělivosti, odevzdanosti, hluboké a nenasatné touhy po úkonech ctností. Řekli byste, že nejen ve vzpomínkách, nýbrž kudy chodí, tudy myslí duše na cesty, na kterých by se stala ještě lepší, umrtvenější, bohatší. Ve vzpomínkách se vychovává duše v neúprosné askesi a nenasatné dychtivosti.

Tušíme, jak se v tomto období rozvíjí láska a pochopení pro Přitele a jeho cenu. Nezastaví-li se duše, podlehnoucí námaze, ani dobře nevědouc jak, přejde do třetího období. „Třetí pak snaha jest, že člověk hlavně usiluje, aby se

sjednotil s Bohem a požíval ho. To náleží dokonalým, kteří mají tužbu odebrati se a býti s Kristem..." (Sv. Tomáš, tamtéž.)

To jsou již obzory daleké, ale každému možné a dosažitelné, obzory hodné veškerého nejušlechtilejšího úsilí duše. Ve vzpomínkách se noříc, připravuje si k nim cestu a síly. Říkáme o věcech, které máme dobře promyšleny a prožity: Jen se podívám a již vidím, co je a co bude. To budiž dosti slov o duši ve vzpomínkách třetího období lásky: vroucí nazírání, dlouhé pohledy lásky.

Přátelství s Bohem musí jít přes pravidelně pěstované a dodržované chvíle ve vzpomínkách. Ty chvíle musí mít celou náladu lidsky cítěného stavu v lidských vzpomínkách. A protože Bůh všude chce mít své přátelské bytosti, musí se ztráceti ve vzpomínkách duše za silnými zdmi kláštera rozjímavého řádu stejně jako duše křesťana, jenž nemá snad jiné volné chvílky, aby se octl ve vzpomínkách, než své denní chvílky modlitby ranní a večerní a nedělní mši svátou. Dlouhé hodiny i krátké chvíle ve vzpomínkách vykonají vždy svůj účinek, povedou duši po cestách přátelství s Bohem. Jen když jsou pravidelné a vroucí, když jsou opravdovými chvílkami důvěrnosti s Bohem.

Chvilky důvěrnosti s Bohem při nejsvětější oběti, před našima očima obnovujícím dobrovolné mučednictví za naše hříchy, záruku vykoupení. S Bohem ve svatostánku, s Bohem tak blízkým, tak nápadně ukazujícím ochotu a sílu své božské lásky. S Bohem při různých modlitbách, kdy se sklání k našim šepotům důvěry a výkřikům prosby, jako Přítel vždy připravené podporující a zdvihající ruky. S Bohem v důvěrnosti při rozjímání, ve vzpomínkách a v dlouhých pohledech lásky, kdy Bůh před naším duchem odhaluje závoje svých svatých a hasí žízeň srdce božsky nevýslovnou něžností lásky.

Kdosi řekl, že ve vzpomínkách se děje podivuhodná záměna, naznačená v evangeliu svátého Jana slovy: „Přebývá v Bohu a Bůh v něm.“ Potřebujeme ještě svědků a důkazů ?

P. Em Soukup, O. P.

SILOU BOŽÍ VEDENÍ...

Přátelství Boží. — 10.

Štěstí nekonečné našli jsme ve svém Bohu, neb chce býti naším dobrem, chce naši volající žízeň naplniti svým nekonečnem.

Vůle pak uchopuje toto dobro. Abychom však je mohli uchopiti, je třeba, aby rozum přivedl vůli k poznání, že předmět je opravdu milování hodný. Co krásnějšího v řadě lidského dění než onen stálý příliv a odliv, ono věčné spřádání a vzájemné zapadání činnosti rozumu a vůle. Chceme dobro vychutnati a tu rozum zkoumá dobro, odhaluje stále nové a nové pohledy a stále více a více, a vždy novým způsobem láká vůli, aby se přiklonila k dobru, které jí podává.

Aby se láska udržela, je stále třeba nového poznání, a aby vzrůstala, je třeba vždy hlubšího pronikání do tajemství bytosti milované.

Láska k Bohu a přátelství s Bohem, jež je přátelstvím vystupňovaným, jde podobnými cestami. Tolik touží člověk, který opravdu našel v Bohu svůj střed a kterému není Bůh Bohem cizím, aby pronikl co nejhluběji v jeho tajemství, aby jej stále hlouběji a dokonaleji mohl milovati.

Je nezbytné rozjímání, pro každého kdo nechce ochladnouti ve svém vnitřním životě, jenž buď jest stálým přibližováním k Bohu, nebo titěrným hračičkářstvím. Stále a stále úporně sestupovati do svátých pravd, do Božích tajemství, toť cesta k dokonalejšímu přilnutí k Bohu.

Když se zamyslíme nad Boží láskou, nad jeho dokonalostmi, nad tím, co máme bez Boha, nad hladem a žízní těch, kteří bloudí daleko od štěstí v pravdě a dobru podstatném a nekonečném, musili bychom mít opravdu vůli zlou jako

dábel, abychom ani poněkud svou lásku k Bohu nezahřáli. Proto je pravdivý výrok sv. Terezie, že ručí každému, kdo denně aspoň půl hodiny rozjímá, že těžce nezhřeší. Neboť když rozum lidský se poctivě a upřímně zamyslí nad celým světem, nad Bohem a nad sebou, těžko jíti proti vlastnímu štěstí, to jest, proti Bohu.

Jsou ovšem různé cesty rozjímání, dle různých stavů, v nichž je právě naše duše. Člověk, který povstal z těžkých, snad přílišně strašných hříchů, jest drčen Boží dobrotou, jest na kolena a k lítosti puzen myšlenkou na Boží spravedlnost, která musí od sebe zapuditi vše, co nechce býti jeho, jež musí odsouditi to, co se samo odsuzuje k neštěstí, když se spojuje s tím, co je prvkem neštěstí a neladu, totiž s hříchem. Hřích jest ďábelským dílem a jako takový musí vésti ke vzpouře proti vlastnímu blahu. Hřích je pokus o popření a popření dobra a proto jeho ovoce jest hrůza, nelad a smrt.

Kdo prožil hrůzu hříchu ve svém srdci a kdo se povznesl již výše, jest uchvácen Božími vlastnostmi. Jaké moře nových poznatků! Od dobrých vlastností lidských zvedá se rozjímající člověk k vlastnostem Božím. Povyšuje ony vlastnosti dle zákona o obdobnosti bytí, na nekonečnou. Vidí v Bohu zdroj všech milostí, vidí, jak jen pravé dobro může nás naplniti a proto se noří do života Božího, jenž mu skýtá stále nové pohledy. Rozjímavá duše ustavičně objevuje v Bohu nové a netušené krásy. Tak jest pak duchovní život stále novým a novým objevem. Láska pak se rozhoří v tom Bohu, jenž je nekonečně krásný a nevyčerpatelně dokonalý. Proto jest člověk až k závratí stržen nad možnostmi, jež mu podává dobro Boží. Proto stále jest možný vzrůst, a nikdy nevypipijeme dokonale štěstí, které se rozlévá z Boha.

Divíte se pak ještě, že člověk chce přetrhnutí lidská pouta, jež mu dávají patřiti na vlastnosti dokonalosti Boží stále pod tou záclonou tvorů a lidských pojmů? Víte, jak jest nedokonalý lidský pojem. Nikdy nevyčerpá celé podstaty věci, jejímž jest obrazem. Rozum náš chce osvoboditi svůj pojem Boží ode všech nedokonalostí, chtěl by patřiti na pravdu samu, aby se k ní nemísilo nic nedokonalého, nic, co nám zužuje představu Boží. A jako ponoření se do věci jakékoliv po dlouhém cviku a po dlouhé zkušenosti upře náš duchovní zrak zkušeností a prožitím věci do věci samé, že se do ní takřka vpijeme a s ní se takřka ztotožníme, tak také duchovní snažení o proniknutí do Božích hlubin pučí duši ku překlenutí všech lidských, pozemských hranic, takže řízení po patření, po nazírání.

Duše jest již takto spojena s Bohem. Prahne po něm. Nic jí již netěší, nic na světě jí více nezajímá a nic jí víc ničeho nedává. Má před sebou jenom Boha. Teď poznává, že ho vlastně zná velmi málo, že ho zná velmi nedokonale.

Porovnejte s lidským přátelstvím přátelství Boží!

Přítel zná tak dokonale velkou bytost toho, kterého miluje, že leží před ním jako otevřená kniha. Nic mu již není tajno. Zná hnutí, přání, záliby, odpory přítelovy. Zná směr jeho bytosti. Tak se kolem přítele svého ovil, že se s ním jakoby ztotožnil. A tak do jeho duše se přelily jeho snahy a jeho láska. Tuší proto vše, co se děje v nitru přítelově. Zná jej do nejtajnějších záhybů a nyní usuzuje dále. Ví v každém případě, co se jistě děje v nitru přítelově, ví, jak by jednal v těch či oněch okolnostech. Dle nejmenší známky hned pozná, co se v příteli změnilo, stačí mu jen slůvko, jen pohled, jen pokyn, a již mu je vše jasné.

Láska proniká, láska ztotožňuje a proto vidí hluboko, proto prohlédá na dno.

Něco podobného jest v mravním životě. Ten, kdo je zvyklý mravně jednati, kdo jest již zběhlý ve ctnostech, vžil se již do ducha oné ctnosti. Přešla mu do krve a tu člověk přirozeně tuší, co jest ve shodě s ctností a i v případech obtížných rozhodne pak onen zdravý smysl, jenž jest výsledkem dokonalého spojení s dobrem prožitým. Hluboce zakořeněná ctnost poví, co je třeba dělati v těžkém spletitém případě. Kolikrát kněze, výborného vůdce duší, překvapí tato jistota u duší, které se zasnoubily se ctností.

Láska Boží spojila podobně jako přítel a jako ctnost se sebou naši duši. Dovede nás toto přátelství s Bohem k podobnému soužití duší, dojdeme automaticky k onomu pronikavému poznání Boha, dojdeme sami k Bohu, do jeho tajemství jen tím, že Boha milujeme? Máme pravdy víry. Těmi nás Bůh poučil o sobě. Ale tyto pravdy jsou nám podány slovy a slova lidsky vyjádřená jsou pro nás hranicemi. Chceme přece více a chceme dále. Proniknem svým přátelstvím dále, co nám ukazuje povrch slov víry?

Byli bychom sváděni k tvrzení, že i přátelství s Bohem musí se řídit obdobnými zákony, a že tudíž automaticky, samo sebou, duše žijící Bohem, jej proniká. Toť omyl mysticismu, oné neblahé snahy, která zmátla již tolik duší. Co lidé si myslí, že jsou v Božím náručí, co lidé si myslí, že, když se varují jakž takž těžkého hříchu, že jsou již na vrcholcích svatosti. Slyší prý hlas Boží. Slyšíte pak od takových dušiček o jich viděních a zjeveních, o přímém styku s Bohem, zamítají i kněze, který prý jim nerozumí, chtějí se vésti sami. A zatím je to tolikrát vše jen plané snění, četba mystických knih jest jim uměleckým požitkem, opíjejí se svou sladkostí, kterou jen v Bohu hledají. Ovzduší nezdravé, které zkušený kněz hned rozpozná dle toho, že jest v něm nevolno jeho dogmatice, jeho zdravému úsudku.

Přátelství s Bohem je přece odlišné od přátelství lidského. Přátelství lidské je dílem naším, kdežto přátelství s Bohem je dílem Božím. A jako přetvoření stavu duše chladné v přítelkyni Boží jest dílem Nejvyššího, tak jest Božím dílem též každé utužení, každé zvroucnění našeho přátelství s Pánem.

Rozjímání a život z víry sám přivede nás k poznání lásky a nekonečnosti Boží. To vše však není pronikání do hlubin Božích. Ještě stále je před námi Bůh jako něco neproniknutelného, jako něco nekonečného a nevyvážitelného.

Víra zastavuje nás na hranicích přátelství nejobyčejnějšího. Ono vzájemné proniknutí, které nacházíme u přátel lidských, to ještě nedává víra. Správně řekl to v minulém čísle P. Lemmonyer: není tolik mystiků, jako je zbožných lidí, a dodávám: není ani tolik do Boha se nořících lidí, co jest lidí ve zbožnosti pokročilých.

Ale tak jest tedy nemožné v přátelství Božím to, co korunuje přátelství lidské? Proto v nás Bůh rozpálil onu touhu po sobě, abychom nemohli k němu? Proto nám dal návnadu své dobroty a své nekonečnosti, abychom věduce o ní, zmírali touhou po ní v šíleném stesku?

Bůh, který započal, on sám dokončuje a zdokonaluje. Přitáhl k sobě duši přátelstvím. Duše ona lační po jeho objetí, chce vše z Boha znáti, nemůže se smířiti s žádnou hranicí, když jí Bůh pro sebe a pro své štěstí určil. Jako otevřel Bůh nitro naše pro sebe, tak je též zasypává sebou. A abychom mohli to dobro nekonečné Boží vychutnat a je prožiti, pokud naše konečnost to dovoluje, přichází na pomoc naší ubohosti svými zvláštními dary. Theologie klesá zde v údivu nad dary Ducha sv., jež jsou rozvinutím duchovního života, pomůckami užšího spojení s Bohem.

Bůh posílil dary Ducha sv. rozum i vůli, aby se spojila s ním, aby šla jeho cestami a aby se mohla do něho nořiti a s ním se stále lépe a lépe spojovati. Dary pro rozum ukazují nám Boha jako nekonečnou pravdu. Uschopňují rozum bez omylu poznati Boha, viděti jej všude jako poslední příčinu a cíl všeho, učí nás viděti Boha ve všem, co v nás a kolem nás. Dary Ducha sv. trhají materiální vrstvu slova a pojmu, vedou stále hlouběji. Dávají tušiti veškeré bohatství v Bohu, dávají nám světlo o svátých pravdách, chrání nás palčivých omylů, ukazují dobro v celé jeho nekonečnosti, ukazují cestu, prostředky sblížení s Bohem, činí z nás dítky Boží. Dary Ducha sv. se dají krátce a srozumitelně vyjádřiti jako uschopnění duše milující žiti životem poznání a lásky Boží, poznávati a milovati Boha tak, jak on se poznává a jak on se miluje.

Silvestr M. Braito O. P.

AVE MARIS STELLA...

Mariánský hymnus v nešporách. Skladatel jest neznámý; připisuje se původ jednak Venantiovi Fortunatu, jednak králi francouzskému Robertovi II.

Zdrávas, hvězdo mořská,
Matko Boží drahá,
Panno ustavičná,
nebes bráno blahá.

Berouc ono Ave
ze rtů Gabriela,

mír dej, měnic jméno,
které Eva měla.

Rozvaž hříšným pouta,
uděl slepým světlo,
všecko dobré vypros,
zla zbav, jež by hnětlo.

Ukaž se být matkou.
Skrz Tebe ať vzítí
prosby chce, jenž pro nás
Synem tvým chtěl býtí.

Panno jedinečná,
nade všechny jemná,
čiň nás jemné, čisté,
prosté hříchu temna.

Nevinný dej život,
cestu uprav jistou,
bychom zřeli Krista
s radostí tam čistou.

Buď čest Bohu Otcí,
Kristu Pánu sláva,
svatému též Duchu,
všem třem jedna chvála.
Amen.

Přel. A. Štemberg.

SEN ŽIVOTA

I.

Život lidský je bdělý sen. Má všechny vlastnosti pravého snu. Sen je lež, jejímž účelem je záchova spánku. Je obratný přestrojovač, který rušivé popudy

zvenku i zevnitř přeměňuje tak, že spáček je pokládá za něco jiného. Spadne-li pokrývka, neprobouzíme se pocitem chladu. Přichází sen a praví: Zdá se ti sice,

že tě zebe do nohou, ale je to pouhý sen. Ve skutečnosti jdeš bos po sněhu. Odtud ta zima. Spi jen klidně dále. Zazní budíček, který jsme natáhli na pátou hodinu. A sen z toho rychle udělá obraz večerní krajiny, do níž zaznívá tiché klekání. Ležíme na levém boku, vážne oběh krve. A sen, věrný ochránce spánku, nás přesvědčuje, že je to něco jiného: že běžíme do zpocení, poněvadž nás někdo honí. Sen je travestie, pustá fraška, která se končí probuzením libým nebo nelibým, dle toho, oč ta fraška byla horší nežli fraška života.

Sníme, kudy chodíme. Nevíme nikdy, co se s námi děje. A nikdy sebe samých dokonale neznáme. Co ve spánku sen, to ve stavu bdělém pýcha života. Byli bychom sice schopni poznati své chyby právě tak, jako poznáváme chyby jiných lidí, ale přichází pýcha, přestrojuje naše neřesti, přelichuje tvářnost hříchů našich a my je pokládáme za ctnosti. Pravdu má La Rochefoucauld, když píše v čelo svých MAXIMES: Nos vertus ne sont le plus souvent que des vices déguisés. (Přečasto jsou ctnosti naše jenom pře-strojené neřesti.) My všichni spíme spánkem smrti a pýcha rozstírá své černé peruti nad námi, abychom neviděli, že jest již den a s výšin jasnícího se nebe že zaznívá hlas: Vstaň, osvět se, Jerusaleme, neboť přišlo světlo tvé!

2.

Sníme často ve stavu bdělém. Psychoanalytíkové si s tím lámou hlavu. Nebude na škodu vyslechnouti, co říkají: Toto snění, tak vysvětluje Freud, počíná se v době před pohlavním zráním, často již na sklonku dětství, trvá až do věku dospělého a pak přestává, někdy zůstává až do nejpozdějšího stáří. Obsah jest určován motivy velmi průhlednými. Jsou to scény a události, v nichž se ukojují sobecké, ctižádostné a panovačné tužby. U mladých mužů převládají obyčejně ctižádostné fantasie, u žen, které obrátily svoji ctižádost na úspěchy v lásce, fantasie milostné. Dost často jest i u mužů milostná žádost podkladem, neboť všechny hrdinské činy a výboje mají za účel obdiv a přízeň žen. Jinak jsou tyto denní sny velmi rozmanité a rozličně se utváří. Budto některý z nich brzy zaniká a nahrazuje se jiným, nebo zůstávají a rozvíjejí se v dlouhé příběhy a přizpůsobují změnám životním. Jdou takřka s dobou a doba jakož i nové postavení životní jim vtiskuje svůj ráz. Jsou hrubou látkou básnického tvoření, neboť z denních svých snů tvoří básník situace svých novel, románů, divadelních kusů tím, že zjinačuje, přeměňuje a vylučuje. Hrdina denních snů jest však vždy hlavní osobou buď přímo nebo v zjevném ztotožnění s osobou jinou. (Dr. Sigm. Freud, Vorlesungen zur Einführung in die Psychoanalyse, Wien 1922, S. 99'100.)

Je-li toto pravda, jest již jasno, proč některé ctnosti naše jsou přestrojenými neřestmi. V mládí jsme si všichni hráli v duchu na slavné vojevůdce, řečníky, herce, spisovatele, vynálezce a bůhvíco ještě. Bylo to snění, řekne se. Byla to pýcha, řekněme určitěji. S pohlavním zráním se rodí smělé plány. Začínají se představy o krásné budoucnosti. Přecenění sebe. Zrození snu života, v němž hrubost je silou, drzost statečností, opovážlivost odvahou, marnotratnost štedrostí, lakota šetrností, vzdor stálostí, chvástavost upřímností, zloba spravedlností, lenost mírností, zbabělost opatrností, podlízavost pokorou, nerozvážnost horlivostí, lhostejnost klidem.

3.

Kdybychom neměli pýchy, znali bychom se. Viděli bychom své nedostatky s toutéž určitostí, s jakou je vidíme u jiných. Žijeme tedy životem neprobuzených, chvílemi jen nahlížejíce do zrcadla skutečnosti. A jako všichni spáči milujeme tmu.

Pokora je skutečnost. Majíce oči zamženy spánkem pokládají lidé temnot pokoru za nedostatek skutečnosti, jako by záležela v podceňování nebo titěrném ponižování sebe. Pokora je správný úsudek o sobě. Náležité zhodnocení vlastní osobnosti. Záleží v tom, že člověk dobré svoje vlastnosti připisuje Bohu, špatné pak sobě. Člověk v Boha nevěřící nemůže býti pokorný. Pokora má smysl, jen když věříme.

Člověk pokorný se nezarmucuje hanou a potupou, kterou ho zasypávají lidé dobří i zlí. Myslí si: Ti lidé mne dobře znají a vědí, že ani o jediném vlasu své hlavy nemohu říci, že bych ho byl neobdržel od Boha. Jsem nic, které se zdá něčím. Člověk pokorný netouží po chvále a uznání. Vykonal-li co znamenitého, ví, že to vykonal mocí Boží.

Bůh je jsoucí. Ten, který jest. Všecko, co jest, od jsoucího jest. Bůh je moře jsoucnosti. Člověk jest jen kapkou v tom moři. Ba ani tou ne. Neboť by se mohl domýšleti, že něčím jest.

Často se cítíme uraženými. Kdybychom měli dosti pokory, byli bychom nezranitelní. Jsme-li zraněni, znamená to obyčejně, že s námi bylo jednáno, jak zasluhujeme, ale že jsme toho nečekali. A nebo to znamená, že jsme čekali, čeho nezasluhujeme, a nestalo se nám. Člověk pokorný jest nezranitelný, neboť bdí. Podobá se vojáku stojícímu na stráž, který je připraven na rány a ne na hlazení. Kterýsi král se dával lehtati na šlapkách, když šel spat. Škoda, že nevíme, jak se jmenoval. Byl dokonalým obrazem ješitnosti. To chceme všichni: ticho a sladké šimrání. Chceme spáti na poduškách vzduťných domýšlivostí a nepřejeme si býti rušeni. Vymyslili jsme si sebe, abychom nevěděli o sobě. Do tohoto výtvaru své obraznosti jsme zamilováni jako Pigmalion a žárlíme na něj žárlivostí Mouřenína benátského. Nedáme mu ublížiti. Jsme hotovi podstoupiti pro něj mučednickou smrt. Neboť věříme, že jsme to my. Je to ALTER EGO (druhý já). Vysněný, vymyšlený, milovaný, křehký a něžný ALTER EGO. Je tak krásný, že jest hříchem neodpuštělným ublížiti mu. Dal nám mnoho práce, než jsme jej vyrobili. Musili jsme pro něho zapomenouti, jací jsme. Musili jsme zapomenouti své nicoty a ubohosti, z bláta skutečnosti se povznést k výšinám snu. Musili jsme vystoupiti na strmé hory. Musili jsme opustiti samy sebe. Musili jsme zraditi pravdu. Proto jej tak milujeme. Stačí dotknouti se ho a krvácíme z nesčíslných ran. Jsme k politování.

5.

Hodně zřetelně se jeví nedostatek pokory netrpělivostí. Přiznáváme sice, že vše se nemůže díti dle naší vůle, ale připadáme si tak často zneuznanými, odstrčenými a opuštěnými jen proto, že jsme nemohli prosaditi svou. Zapomínáme, že bychom vůbec ztratili vládu nad sebou, kdyby se vše řídilo podle nás. Lehko bychom se mohli domnívati, že jsme neomylni, spravedliví, moudří. Nezdary v životě jsou jistě aspoň k tomu dobré, že se přestáváme spoléhati výhradně na sebe. Trpělivostí možno dosáhnouti všeho. Člověk trpělivý je člověk silný. Proto vždy vítězí.

Ve vzpomínce se nám jeví nesnáze minulého života malichernými. Co kdysi rozrušilo a nesnesitelným se zdálo, je zmenšeno a zeslabeno. Či lépe řečeno: je přiblíženo pravdě. Zdá se tím, čím bylo. Věcí, která způsobila mnoho neklidu a utrpení. Ale příčinou nebyla věc sama, nýbrž my. Pýcha nám ji představila v ohromných rozměrech. Štípnutí mouchy zdálo se bodnutím dýky. Slovíčko pomluvače těžkou urážkou. Chladný pohled hlubokým pohrdáním.

Velikost křivdy záleží na velikosti nespravedlivého činu a na velikosti osoby, jíž bylo ukřivděno. Jde-li o osobu naši, pýcha se snaží zveličiti obojí: i věc, která se stala, i vlastní naši osobnost. Odtud mocné napětí mysli vyvolávající pocit hořkosti a hněvu. Pomine-li toto napětí, vidíme vše v jiném světle.

Jsmo příliš v zajetí přítomnosti. Víme zcela dobře, že za pět let nám bude lecco lhostejno z toho, co nás nyní skličuje. Přesně vzato, může-li nám něco lhostejno býti za pět let, proč by nemohlo i nyní?

Avšak v zajetí přítomnosti bychom nemohli býti, kdybychom nebyli v zajetí pýchy.

6.

Poznání reflexní zdálo se již Sokratovi býti základem vši moudrosti a ctnosti. Ne neprávem. Pouhé poznání ovšem nestačí. Ctností jest vždy jen to, co nějakým způsobem vychází z vůle. Ctnosti nenabýváme rozumem, ale chtěním. Pokora tedy není jen pouhá znalost sebe. Míti správný úsudek o sobě není ještě ctností.

Jak často slyšíme: Nejsem sice žádný světec, ale tohle si líbiti nenechám! Jaký smysl může míti, přiznáváme-li se k své ničemnosti, ale vyžadujeme-li, aby se před ní smekalo jako před Gesslerovým kloboukem? Jaká zásluha, když máme sice správný úsudek o sobě, ale když se hněváme, mají-li jej o nás také jiní?

Nestačí jen viděti modlu ALTER EGO před sebou a věděti, že to nejsme my, ale je třeba, rozbít ji s odvahou.

Odvaha taková se může zdáti šílenstvím. Jacopone da Todi, blázen pro Krista, úmyslně vyhledává posměch, chodí nahý po ulicích a ošklivá děcka za ním pokřikují a házejí kamením.

A přece to není šílenství. Šílení jsme my, kteří jinak myslíme a jinak jednáme, kteří pod rouškou ctnosti stavíme rozum na hlavu a šlapeme pravdu. Jsme již tak prosáklí lží života, že důslednost pokládáme za bláznovství a ryzí ctnost za přepjatost.

Nejsme-li blázny pro Krista, myslíme, že nám docela dobře sluší, napodobíme-li ty, kteří spali v Getsemane.

Dominik Pecka.

PROLOG ČTVRTÉHO EVANGELIA

Dokončení.

6. Vystoupil člověk poslaný od Boha, jméno jeho bylo Jan. 7. Ten přišel na svědectví, aby svědectví vydal o světle, aby všichni uvěřili skrze něho. 8. Nebyl on světlem, ale aby svědectví vydal o světle.

Jako ostatní evangelisté, tak i svátý Jan klade neobyčejný důraz na úkol, který byl od Boha svěřen Janu Křtiteli, předchůdci Páně. On měl vydati svědectví Ježíši jako zaslíbenému Mesiáši a tak měl vyvolený národ — a skrze vyvolený národ i pohany — tedy všechny přivést k tomu, aby v Ježíše uvěřili a tak došli věčného života. Že Jan Křtitel působil na současníky neobyčejným dojmem a že jeho činnost měla mimořádný úspěch, je patrné z toho, že jej mnozí považovali za zaslíbeného Mesiáše. Jan se proti tomu ohražoval, nazýváje se pouze přítelem ženicha-Krista, jemuž měl lidstvo jako nevěstu zasnoubiti (Jan 3,29.), a v pokoře vyznal: On musí růsti, já pak se menšiti. Ale přes to učedníci Janovi z přílišné lásky k svému mistru pohlíželi na činnost Kristovu s jakousi žárlivostí a i nadále, jak se zdá, v srdci Jana považovali za Mesiáše. (Jan 3, 26.) S těmito učedníky Janovými setkáváme se ještě po dlouhé době. Takovým byl Apollo i oněch dvanácte učedníků, s kterými se svátý Pavel setkal v Efesu. (Skutky ap. 19, 2.) Nelze se tudíž diviti, že svátý Jan ještě ke konci prvního století, kdy psal svoje evangelium, proti učedníkům Janovým prohlašuje: Jan nebyl světlem, ale aby svědectví vydal o světle.'

9. Bylo tu světlo pravé, osvěčující každého člověka, které přicházelo na svět. 10. Na světě bylo, a svět skrze ně povstal, a svět ho nepoznal. 11. Do vlastního přišel a vlastní ho nepřijali. 12. Kteříkoli však ho přijali, dal jim moc státi se dítkami Božími, těm, kteří věří ve jméno jeho. 13. Kteří se zrodili nikoli z krve ani z vůle těla ani z vůle muže, ale z

Boha. 14. A slovo tělem se stalo a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.

Veršem 9. počíná svátý Jan líčiti činnost a působení Loga po jeho vtělení. Mezitím co Jan Křtitel kázal a připravoval lid na mesiáše, přicházelo už na svět světlo pravé, totiž Ježíš Kristus. Jan byl jitřenkou zvěstující východ slunce, Kristus byl sluncem, které v ranní zori počínalo se na východě zvedat, rozlévající svoje paprsky po celém světě.

Kdy a jak Logos na svět přišel, udávají slova: A slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. Verš tento shrnuje v sobě celé tajemství vtělení Božího Syna. Slovo přijalo na se naši lidskou přirozenost, tělo i duši. Kristus tím, že sloučil ve své osobě lidství i božství, překlenul onu nekonečnou propast, která dělila všemohoucího Tvůrce od ubohého a slabého tvora. Bůh snížil se k nám, aby nás pozvedl k sobě. Logos přijal přirozenost naši, nejen aby ji očistil, ale aby ji povznesl až k samé účasti na přirozenosti božské!

Ale svět vtěleného Loga nepoznal, ba i jeho vlastní ho nepřijali! Jaká hluboká tragika a jaká bolest zaznívá z těchto slov svátého Jana! Svět, tj. lidstvo hříšné, od Boha odvrácené, v temnotě bludu a hříchu pohřížené, z velké části nepřijalo toho, který mu přinášel blahou zvěst osvobození a spásy! Ba i národ vyvolený, z něhož Kristus podle těla pocházel, a který měl s otevřenou náručí přijati a uznati mesiáše, po němž po staletí vzdychal a toužil, i tento národ Krista odmítl a jeho lásku splatil nenávisť, která vtělenému Synu Božímu přichystala nejpotupnější smrt, smrt kříže!

Než slova svátého Jana nevztahují se pouze na jeho současníky, ale jsou to slova prorocká, jež platí pro všechny doby a časy až do konce světa. Jako v době jeho pozemského života tak i v budoucnosti hříšný svět bude nenávidět a pronásledovat Krista, přinášejícího všem mír a lásku. To je právě část onoho zápasu mezi světlem a tmou, který bude trvat do skonání světa, kdy Kristus zvítězí nad temnotami úplně a navždy.

Než je to pouze jedna část lidstva, která zaujme takové nepřátelské stanovisko k božskému Slovu. Jest mnoho i těch, kteří světlo přinesené Slovem přijmou, kteří v Krista uvěří, k němu srdcem i duší přilnou a v něm naleznou mír duše i věčnou spásu.

Takovým dá Logos možnost státí se dítkami Božími. Ze slabého a křehkého tvora Slovo učiní dítko nejvyššího Boha. Lze-li si mysliti co vznešenějšího a více oblažujícího než býti dítkem samého Boha!

Dítě přichází na svět zrozením. A tak i člověk, jenž se chce státí dítkem Božím, musí se znovuzroditi. Než toto zrození k důstojnosti dítky Božího není zrozením tělesným, zrozením ‚z krve, z vůle těla a z vůle muže‘, ale je to nadpřirozené znovuzrození z Boha, který člověka milostí posvěcující povznáší k sobě a činí jej účastným své přirozenosti vlastní. Je to ono znovuzrození z vody a Duchu svátého, o kterém Kristus mluvil v hovoru s Nikodemem.

Kristus při svém vtělení utajil a skryl v lidské přirozenosti svoji božskou slávu, kterou měl od věčnosti u Otce. Bylo to ono ‚zmaření sebe sama — kenosis‘ — o němž mluví svátý Pavel v listu k Filipským (2,7). Než tato skrytá božská velebnost přece jen prosvítala a prozařovala v jeho pozemském životě. Bylo ji vidět v jeho zázracích, v jeho božské moudrosti, viděli ji učedníci při proměnění Páně na hoře Tábor, nejjasněji pak zasvitla v Kristově slavném zmrtvýchvstání. Svátý Jan a všichni ti, kteří byli svědky pozemského života Kristova, viděli tuto slávu, kterou měl jednorozený Boží Syn od věčnosti u Otce a která i zde na zemi se projevovala na venek. Nadpřirozená sláva, jejíž odlesk viděli u Krista, přesvědčila je, že je vpravdě Synem Božím!

Logos, který je od počátku původcem všeho života, po svém vtělení dává těm, kteří v něho věří, vyšší, nadpřirozený život milosti.

A mimo to Logos, který dává každému člověku přirozené světlo rozumu, poskytuje jako vtělený Syn Boží člověčenstvu pravdu vyššího řádu, pravdu zjevenou, které by lidský rozum sám sobě zůstavený nikdy nenašel.

Toť ona náplň milosti a pravdy, kterou Logos poskytuje dítkám Božím, toť dvojí poklad, které vtělené Slovo dává těm, kteří uvěřili a věrou byli znovuzrozeni k nadpřirozenému životu.

15. Jan vydává svědectví o něm a volá řka: To byl ten, o kterém jsem pravil: Ten, jenž přijde po mně, přede mnou jest, protože byl dříve než já.

Verš tento, v němž evangelista znova se vrací k svědectví Janovu, jest patrně vsuvkou přerušující souvislost vypravování. Někteří, jako Belser, proto mysleli, že původně byl někde u verše osmého a že jakýmsi nedopatřením opisovatele dostal se na toto místo, kam vlastně nepatří.

Zdá se však, že věc se má zcela jinak. Prolog svátého Jana má patrně rétorický a hymnický ráz a to nejen v jednotlivostech, ale v celé stavbě. Všimneme-li si obou míst, jež pojednávají o Janu Křtiteli, tj. verše 6.—8. a pak 1., 5., tu vidíme, že prolog je jimi rozdělen symetricky na tři části. Nazveme-li ony tři části strofami, tu ony verše jednající o svědectví Janově tvoří jakési antistrofy, kterými trojdílný prolog je případně rozčlankován. Část první (v. 1.—5.) jedná o Slovu před vtělením, druhá (v. 9.— 14.) o vtělení Slova, třetí část konečně (v. 16.— 18.) o působení Slova vtěleného v lidstvu. —

16. Ano, z plnosti jeho my všichni jsme přijali, a to milost nad milost. 17. Neboť Zákon byl dán Mojžíšem, ale milost a pravda přišly skrze Ježíše Krista.

Verš tento navazuje na to, co bylo v předešlém řečeno o jednorozeném Synu Božím, plném milosti a pravdy. Všichni, kteří věrou v Krista se stali údy jeho mystického těla, stávají se také účastnými nadpřirozeného života milosti a pravdy. Jako míza proudí z vinného kmene do ratolestí, tak i ona milost a pravda rozlévá se oživujícím tokem do duše věřících, a to v míře tak hojné a překypující, že milost se hromadí na milost, že po jedné milosti hned následuje jiná, jak toho věčná spása křesťana vyžaduje. —

Mojžíš byl zakladatelem Starého zákona a byl pokládán od Židů za největšího muže lidstva. Původcem Nového zákona je Ježíš Kristus. Oč Kristus jako Syn Boží převyšuje Mojžíše, o tolik je Nový zákon vznešenější Starého. Starý zákon byl zákonem ve strohém slova smyslu; stanovil předpisy a káral jejich přestoupení, ale nemohl dáti ani nadpřirozeného života milosti ani poskytnouti plného poznání pravdy. Byl zákonem nedokonalým. Nový dokonalý zákon, založený Kristem, dává i milost potřebnou k nadpřirozenému životu i plnou pravdu, po níž lidský duch touží. Milost a pravdu v plném rozsahu přinesl lidstvu teprve Kristus.

18. Boha nikdo nikdy neviděl. Jednorozený Syn, jenž jest v lůně Otcově, ten to zjevil!

Těmito slovy uzavírá svátý Jan prolog. Odpovídá jimi na dotaz nebo i možnou námitku čtenářovu, odkud ona hluboká tajemství, týkající se věčného Slova, čerpal: autor je přece také smrtelným člověkem jako jiní lidé a nemohl viděti tváří v tvář Boha tak, aby mohl zvěstovati takové pravdy o podstatě jeho bytnosti, jak to činí v prologu!

A tu evangelista proti tomu praví, že pramenem, z něhož pravdy ony převyšující všeliké lidské poznání zvěděl, jest sám jednorozený Syn Boží, který je s Otcem co nejúžejí spojen, který jako pravý Bůh také všechna tajemství Boží naprosto zná a který to zjevil Duchem svátým inspirovanému evangelistovi a tím i svojí církvi.

Jako lidský otec drží v náručí a na lůně svém objímá mileného syna, ukazuje mu tak svoji lásku, podobně je to věčná láska, která slučuje Otce i Syna v jednotě téže božské podstaty. V tomto smyslu dí evangelista, že jednorozený Syn, který je pravým Bohem, je „v lůně Otcově“.

*

Vše, co svátý Jan ze zjevení, kterého se mu dostalo, zvěděl o věčném Slovu a o jeho vycházení z Otce, to nám v prologu evangelia zaznamenával. Byl si jistě sám nejlépe vědom, jak jeho slova jsou slabá a nedostatečná, aby vystihla nekonečnou hloubku božských tajemství.

A také my při čtení prologu čtvrtého evangelia musíme míti stále na mysli, že se tu jedná o tajemství, v jehož skutečnost věříme, jehož podstatu však zde v tomto životě rozumem nikdy nepostihneme. Nezbývá nám než říci tu s pokorou:

Tantum ergo mysterium 1
veneremur cernui!

(1 Takovému tedy tajemství se kořme hluboce.)

Vše, co o Bohu poznati můžeme, je pouhé vědění „v zrcadle a v hádance“, jak dí svatý Pavel. Teprve v nebeské slávě bude náš rozum uschopněn chápati a vnímati Boha a božské pravdy přímo a bezprostředně. Naše poznání o Bohu na tomto světě, i když je pravdivým, je pouze nepatrnou kapkou z nekonečného oceánu absolutní Pravdy, jehož hlubiny tušíme, ač do nich proniknouti nám nelze.

O našem pozemském poznání Boha možno právem užití slov Götheových:

Alles Vergängliche ist nur ein Gleichnis! 1 (1 Vše pomíjející jest pouhým podobenstvím.)

Teprve na onom světě, kde budeme na Boha patřiti a jej poznávati tvář v tvář, stane se skutkem to, co týž básník dí hned v následujícím verši:

Das Unzulängliche, hier wirds Ereignis ! 2 (2 Zde nedostížné se stává skutečností.)

Dr. T. Hudec.

VZNEŠENOST MRAVNÍCH CTNOSTÍ

Člověk vyniká nade všechna stvořená díla, jest korunou všeho stvoření. Doplnuje svou krásou harmonii, soulad a krásu okrsku. Nad hvězdnaté nebe, nad pestré lučiny a zelené hory vyniká krása člověka, neboť jest v něm účast na vlastním, vnitřním Božím životě. Člověk poznává svůj cíl a svobodně k němu spěje. Tím se mu dostává nového půvabu, lidská duše jest mravně krásnou, jest to zvláštní odlesk Boží krásy, Boží moudrosti a svobody.

Činnost lidská má svůj nutný vztah k blaženosti, ke svému poslednímu cíli. Blaženost pak lidská musí spočívat v nejlepší lidské činnosti zaměstnávající se nejlepším předmětem. Tento vztah k blaženosti objasňuje více vznešenost a pojem mravních ctností, které přivádějí člověka k nejlepší činnosti, neboť lidský úsudek o věcech, o prostředcích k cíli, závisí na pořádku a harmonii vnitřní činnosti.

Aristoteles 3(3 *Ethica Nicom. II., Virtus, XII.*) rozlišuje v člověku různé činnosti, aby ukázal, která z nich jest člověku vlastní a kterou člověk dosahuje blaženosti. Ve dvou z nich mohou býti ctnosti.

Jest v člověku činnost, která se nedá vésti rozumem, např. vzrůst. Touto činností se podobá člověk všem ostatním živočichům, není člověku vlastní. Žádný nenazývá člověka dobrým nebo špatným, protože je malý nebo velký.

Jiná činnost v člověku odporuje rozumu, podobá se ochrnutým údům, chce-li jimi nemocný pohnouti napravo, hýbají se nalevo. Zvláště u lidí žijících nezřízeně se přihází tato nesrovnalost. Nezřízené touhy se ženou za svým předmětem beze všeho ohledu na rozum, který vidí a poznává nezřízenost a zlo.

I zde uplatňuje svůj vliv rozumová činnost, neboť u člověka zdrženlivého poslouchá rozumu.

Rozum dovede si podrobti nižší část a vede ji jako otec dítě výchovou, napomínáním, důvody a tresty.

Tato nižší část přirozené žádostivosti jest též jistým způsobem účastna rozumové činnosti, neb od ní závisí její pořádek.

Rozumová činnost jest vůdkyní člověka, stkví se v ní účast na Božím jasu pravdy, obsahuje pravidla a prvé zásady pravdy a činnosti, jež jsou v ní vepsány rukou Stvořitelovou.

Poznává věci, čím jsou, poznává dobro a usuzuje. Nutno konati dobré a varovati se zlého. V této prvé mravní zásadě poznává v různých příležitostech i dobro, které má konati, i zlo, kterého se má varovati.

Teď poznáváme, v čem spočívá ctnost, vede-li totiž člověka k dobru, je-li jistou zběhlostí, dle níž člověk koná dobro dle rozumu.

V jakékoli činnosti, vynikající čin se nazývá virtus, síla, ctnost, která ukazuje dokonalost schopnosti, od níž pochází. Skutky nesoucí známky dokonalosti, nikdo nenazve ctností. Aby tedy skutečně čin mohl být nazván ctností, jest nutno, aby byl dobrým ve svém řádě. Svátý Tomáš¹(1 I. II. q. 55. a. 1, 2.) nazývá ctnost v nejširším pojmu „perfectio potentiae“. Jediným činem nevzniká ještě ctnost, čili zběhlost. Vynikající dobrý skutek, shodný s rozumem připravuje v duši půdu, náklonnost k podobným skutkům, lidská činnost se kloní pomalu k podobnému činu.

Opakováním skutků kloní se lidská, rozumová činnost k zběhlosti, která se stává druhou přirozeností, trvalým uschopněním (habitus).

Pojem ctnosti, jako zběhlosti v lidském jednání souhlasně s rozumem, ukazuje, že jenom rozumová část v člověku může být zdokonalena ctnostmi a to rozum a pak část dychtivá, která se dá vésti rozumem.

Dle schopností, v nichž mohou být ctnosti, rozděluje sv. Tomáš ctnosti na ctnosti mravní a rozumové. Rozum se zdokonaluje ve své činnosti v poznání pravdy moudrostí, rozumností a opatrností. Opatrnosti užívá více k jednání. Dychtivá část (appetitus sensibilis) se přivádí do mezí ctnostmi, zdrženlivostí, statečností, vůle lidská, která následuje poznání rozumové, se zdokonaluje spravedlností.

Mezi rozumovými ctnostmi jediná opatrnost jest pravou ctností, jíž přináležejí celý pojem ctnosti, ostatní jsou ctnostmi neúplnými, takže jsou čtyři hlavní ctnosti: opatrnost, spravedlnost, zdrženlivost a statečnost. V každé z nich se nachází zvláště jedna z hlavních podmínek potřebných ke ctnosti.

Poměr ctností k lidské přirozenosti je teď jasný, není proti přirozenosti, ani od přirozenosti, nýbrž zdokonaluje činnost přirozenosti dle rozumového vedení.

Celá činnost lidská je tím úplně uspořádána, všechny schopnosti jsou zdokonaleny čtyřmi hlavními ctnostmi.

Ctnost jest mravní činností vedoucí člověka k dobru a tím ho vede zároveň k blaženosti, jež jest právě v rozumové činnosti, totiž v nazírání na Boha.

Dr. Metod M. Habáň O. P.

OBĚŤ NOVOZÁKONNÍ

Obětující kněz i lid prosili trojjediného Boha o slitování a víra je přesvědčila, že jejich volání vyslyšel. Nevýslovná radost naplnila jejich nitro a nalezla výrazu v radostném hymnu, tzv. velké doxologii Gloria in excelsis Deo — Sláva na výsostech Bohu! Pokoj všem lidem přímého srdce, kteří upřímně a bez záłudností usilují o pravdu! Vítězný tento hymnus, zvaný též andělským podle svých začátečních slov, jež zpívali andělé při narození Páně, oslavuje nebeského krále, Boha Otce všemohoucího, velebí milosrdnou dobrotu jednorozeného Syna Božího, jenž snímá naše hříchy a nezapomíná na podstatnou Lásku obou, Ducha svátého. Je zřejmě východního původu a pro svůj radostný ráz se vynechává ve dnech kajícího smutku. Ať už v něm vidíme s mystickými vykladači připomínku Kristova narození a jásavého zpěvu andělského nebo slavnostní výrok Kristův před Kaifášem, jímž prohlásil svoje božství, je třeba, abychom byli při něm proniknuti náladou a obsahem svátku, který se slaví, abychom si uvědomili, z jakého podnětu se svátá oběť koná, a s těmi pocity Boha chválili, jemu děkovali a jej prosili.

Po slavném chvalozpěvu přejí si kněz a věřící lid navzájem milost Kristovu, aby se dobře a účinně modlili. Činí tak liturgickým pozdravem Dominus vobiscum — Pán s vámi (biskup pozdravuje slovy Kristovými Pax vobis — Pokoj vám, jichž užíval Spasitel po každé při vstupu do shromáždění apoštolů a učedníků).

Hned nato modlí se kněz s rozpjatýma rukama jako představitel Krista, modlí se na kříži, první modlitbu nad lidem, shromážděným k svaté oběti (collecta, collectio= shromáždění věřících). Podle tohoto shromáždění a pak

proto, že kněz v duchovním spojení s lidem jaksi sbírá prosby všech přítomných, aby je prostřednictvím Kristovým předložil nebeskému Otci, nazvali tuto modlitbu kolektou. Jak mocným dojmem působí staré ctihodné kolekty svou stručností, svou přesností! Ty jistě nebyly skládány u pracovního stolu jako leckterá vyumělkovaná a rozvláčná kolekta moderní...

Kolekta je důležitá pro poznání povahy svátku nebo rázu doby církevního roku. Zdůrazňuje se v ní určitá stránka celého vykupitelského díla a vzhledem k ní prosí se o určitou milost, nebo — o svátcích světců — vyprošuje se tato milost pro jejich zásluhy a na jejich přímluvu. Jednoduché dogmatické jádro církevních svátků a dob halí se v kolektě v nádherné a mnohotvárné liturgické roucho a precisuje se nevyrovnatelně hlubokým způsobem. Proto bývá českému překladateli často těžko přesně vystihnouti smysl latinského originálu. Kolekty jsou symbolem skrytého života Páně, nebo jeho modlitby, kterou prosil v duchu za svoje žalobce před Pilátem. Mohou nám být nevyčerpatelným zdrojem myšlenek při rozjímání.

Po kolektě nebo kolektách je epištola, čtení z Písma sv. Nazývá se tak proto, že je vzato nejčastěji z některého listu (epištola) sv. Pavla nebo z listů katolických. S výjimkou neděle svatodušní čte se o všech ostatních nedělích církevního roku z některého novozákonního apoštolského listu. Mystickým vykladačům naznačuje epištola kázání předchůdce Páně sv. Jana Křtitele, a proto také předchází vznešenějšímu čtení, vlastním slovům Spasitelovým v evangeliu.

V uspořádání mše katechumenů, tohoto svým původem aliturgického shromáždění, postřehneme vůbec snadno stupňování: zpěv, modlitba, čtení Písma sv. a posléze nejvznešenější inspirované knihy, evangelia. Kristus žije eucharistickou obětí ve své církvi nejen jako velekněz, nýbrž také jako nejvyšší neomylný učitel.

Aby mysl účastníků byla udržována ve zbožné sebranosti a neunavovala se stálým čtením, byl vsunut mezi epištolu a evangelium zpěv, t. zv. graduale s malým aleluja nebo traktem, velkého aleluja v době velikonoční. Graduale byl původně celý žalm, vybraný se zřetelem k svátku nebo období církevního roku. Patří mezi nejstarší části mešní, a nahrazují-li jej často ředitelé kůru k vůli domnělému zvýšení slavnosti hudebními produkcemi, mnohdy málo náboženského rázu, nebo cizorodými vložkami, jež nikterak nesouvisí se svátkem, který se slaví, projevují sice velmi mnoho smyslu pro hudbu, ale bohužel velmi málo liturgického pochopení a citu.

Tento žalm zpíval se responsoricky, tj. předzpěvujícím odpovídali kněžstvo a lid, opakující, co zpíval praecentor, nebo odpovídající mu jiným veršem, vhodně zvoleným. Proto se také nazývá v dominikánském obřadě dodnes responsorium, v římském slově graduale podle místa, stupňů ambonu, kde se zpíval.

Hned nato následuje zpěv malého aleluja s veršem, aby jakožto cantus laetitiae připravil po vážnějším graduale (lamentum poenitentiae) srdce účastníků na radostnou zvěst, evangelium. V době plné radosti velikonoční zpívá se místo graduale a malého aleluja velké aleluja. Mystický výklad vidí v graduale kající vzdechy, vyvolané kázáním Předchůdce Páně a ve zpěvu aleluja radost ze zázraků, jež vykonal Kristus ještě za živobytí Janova.

Ještě několik slov o sekvencích. Poslední slabika zpívaného aleluja se odedávna neumovala, tj. koncové *a* se zpívalo dlouhou a hodně dechu (= πνεύμα=véřμχ) vyžadující řadou not. Měla se těmi jásavými melodiemi naznačiti nebeská radost, již slovy vyjádřiti nelze. Byly nazvány jubili nebo sequentiae (řady not). Těmto melodiím se podkládal od 9. stol. přiměřeně dlouhý text, stejně nazvaný sekvence, jinak též prosa, poněvadž nebyl původně skládán řečí vázanou. Teprve od 12. století mají texty sekvencí rým a strofy; byly totiž od té doby pořizovány napřed a potom teprve skládány jejich melodie. Dnešní římský misál zná pět sekvencí, velikonoční Victimae paschali laudes, svatodušní Veni Sancte Spiritus, Božího těla Lauda Sion Salvatorem, o bolestné matce Páně Stabat mater dolorosa, zádušní Dies irae. V dominikánském obřadě jsou ještě tři další, vánoční Laetabundus exultet fidelis chorus, o svatém Dominiku In coelesti hierarchia, o svatém Františku Sanctitatis nova signa.

Od neděle devítníkové do velikonoce, v některé jiné dny povahy kající a při zádušní mši svaté nastupuje místo jásavého aleluja vážnější tractus. Prosba o osvobození z pout hříchu, duch kající, důvěra v Boží pomoc, stesk trpícího Spasitele bývají jeho obsahem.

Nejurčitěji bývá vyjádřena myšlenka svátku v evangeliu. Evangelium je z nejstarších a nejctihodnějších částí mešních. Kniha evangelií bývala vždy ve velké úctě, její vazby zářily zlatem a drahokamy. Vždyť je to slovo samého Boha. Proto se při slavné mši sv. okuňuje, akolyté mají v rukou světla, v dominikánském obřadě se přináší k evangeliu i kříž neboť nestačí jenom slyšeti slovo Boží, nýbrž je třeba také je vyznávat i uskutečňovat v životě, a kdyby nutno bylo, zpečetili i krví!

P. Tomáš M. Dittl, O. P.

SV. ATHANÁŠ VELIKÝ

Duchovní fysiognomie sv. Athanáše Velikého, biskupa z Alexandrie v Egyptě, vystupuje z řady podivuhodné galerie svátých IV. století jako osobitý, silný — do mědi vtepaný relief svatého bojovníka za Božství Ježíše Krista.

Je dítětem křesťanského starověku — dítětem rozběsněného IV. století. Narozen mezi r. 293 — 298 v Alexandrii. Alexandrie jej vychovala rychle z dítěte na Athanáše-bojovníka. Alexandrie, v níž se třely všechny národnosti a všechna náboženství: Židé, pohané, křesťané (pravověrní i heterodoxní, manicheovci, gnostikové atd.) Vliv egyptského prostředí, řecká kultura, ale zvláště učení a život křesťanský kovaly na jeho dětství a jinošství. Čistota a jasnost řecká se v něm slučují a doplňují s řízností a zdatností egyptskou. Dále dobově nepřilíší vzdálená persekuce křesťanů za císaře Diokleciána ve svých ozvěnách z úst starších památníků jest též poučnou a vlivnou školou. Jinak byl příliš rozumářský, aby se dal svéstí vnadou nějakého domíchaného mysticismu. Před běžnou náboženskou exagerací jej zachraňuje jistě jen hloubka křesťanského smyslu a poučný příklad asketů, hledajících pravou cestu beze světa, bez těla a bez potouchlých filosofii —

Neměl, myslím, ani 26 let, když byl zvolen za sekretáře starého alexandrijského biskupa Alexandra. Apologeta se v něm dlouho neutajil. První jeho výstupy jsou proti Židům a pohanům. — Než Židé a pohané neodvedli jeho síly. — Heretici! Rozlézající se bludaři, rozdupaní štvavými agitacemi východních bludařů. V Alexandrii se zrodilo mnoho separatistických vln — Začaly jako vlnky, aby nárazy osobních aspirací, nižších vznětů — se vybouřily v příboj, jehož vztek se silně opřel o samu skálu církve, aby se o ni konečně přece jen roztřískl. Mezi nejhoršími bludaři, a jsou jich řady jak světél nad bahnisky — nejhorší Ariáni. Arius! To je bolestná, velká rána na historii východní církve. Arius nadaný pekelník. Přísný asketa (v počátcích), populární, sympatický — zvláště ženám a pannám, jež dokonce silně bojovaly o jeho návrat, když byl vyobcován — Arius intelektuál a representant starého učení začíná nebezpečný podkop na poli dogmatickém — Jeho hrdý, fanatický hlas letí z Alexandrie do Sýrie, Antiochie a obořuje se přímo na základ křesťanství, na Božství Ježíše Krista — Hlásá: „ Boží, Slovo1 není věčným! Je stvořeno Bohem Otcem v čase. Zaslouhuje proto — a to jen snad metaforicky — názvu, Syn Boží“ — To byl požár — Ježíš Kristus tvorem ! Co vše s tím učením padalo!

Pravověrně cítící biskupové hrozí se těch důsledků — Ale zakročují přiměřeně hned v začátcích — sněmem v Alexandrii — (asi 100 biskupů z Egypta). Arius vyobcován z církve. Prchá do Cesarey — kde je čestně přijat — To je už náznak nejednotnosti postupu a neujasnění pojmů u mnohých — Biskupové syřští prohlašují nevinu Ariovu ! Pravověrnými svolán nový sněm do Antiochie (r. 324 — 325 v zimě), kde odhlasovány nové exkomunikace hlavních přívrženců Áriových — Boj začínal rychle a na široké frontě — Co vše leželo na duši mladého Athanáše? Bystrý, hbitý jeho duch radí biskupovi Alexandrovi, stylisuje resoluce, neváží si vůbec fyzických sil při pracích o seskupování východu a západu v jedné orthodoxní víře — Na scénu přichází sám císař Konstantin Veliký. Báł se bojů, jež už několikrát zakrvavily Afriku. Chtěl smíření Ariovo s biskupem Alexandrem. Tušil, že spraví vše blahovolnými listy — Ale bylo třeba už koncilu. Došlo k němu r. 325 na jaře v Niceji. Konstantin sám předsedal prvnímu zasedání — Áriová otázka přišla na přetřes první — závěr všeho: i přes moc jeho protektorů Arius padl — Exkomunikace jeho potvrzena. A do budoucna na obhajobu a na kritérium orthodoxie vydáno skvělé symbolum - vyznání víry, v němž Božství věčného Slova zasvitlo leskem věkovitým, jasným, zřetelným — — — Athanášova úloha na koncilu? Nebyla asi taková, jak jsme o tom zpraveni sv. Řehořem Naziánským — Byl mladíkem — diákonem — Možnost mluvit i hájit a rozhodovat na takovém sněmu měli asi jen biskupové, jako jedině oprávnění pastýři. Ale nezasahoval-li ostře sv.

Athanáš, jistě se mnohému pro budoucnost jako bystrý pozorovatel naučil. Jeho život tam našel formaci v předsevzetí: Obhajuj ideu, pravdu! A to činil i pak, když nastoupil na biskupský stolec alexandrijský (r. 328). Mnoho vášní čekalo na uvolnění při smrti starého biskupa Alexandra. A uvolnily se v míře a způsobech velmi mrzkých — Vskutku možno je nazvat jedním slovem: vlnobití — bouře, jež načas srážely Athanáše z přední hlídky do útrap exulanta, aby jej slavně vynášely a oslavovaly při triumfálních návratech a přijetích — Císařská politika kolísala mezi přáním pokoje a nutností vítězství pravdy — Kolísala slabošsky — I biskupové — mimo egyptské — se představili v těchto zápasech jako lidé málo hbití k obhajobám orthodoxie, dvorští šplhavci a neposlušní nedůvěřivci, pohrávající si s arianismem. Synody stíhaly synodu, repliky ke dvoru císařskému chodily z obou stran, i sám papež (Julius I.) zatažen — po prvé v dějinách vých. církve — k rozhodování — Nepřátelé Athanášovi — pracovali s pekelnou houževnatostí na jeho odstranění, aby nerušeně šlapali pravdy nejsvětější — Athanáš pětkrát vypovězen nebo násilím vyhnán do vyhnanství z Alexandrie, aby se po kratších nebo delších údobích vrátil do vlasti — A to už jako sedmdesátiletý stařec — Stařec — ale živý, vždy plný ohně mladíka, šlo-li o pravdu. Věc svou pokládal za věc církve. Vítězství svá a své porážky pokládal oprávněně za vítězství či zneuctění pravověrnosti — Lid, kněžstvo Alexandrie a celého Egypta je mu nejvěrnější. — Ba i mnišstvo egyptské — ti svatí asketé pořádají zvláštní manifestace loyality — Ba dokonce srpen r. 338 je měsícem, kdy Alexandrie v nesmírných zástupech vítá svátého divotvorce poustevníka Antonína, přišedšího, aby projevil — on, muž legendami i pravdou o své svatosti opředený — Athanášovi, svému příteli, oddanost, lásku a podiv! A když už zloba pekla, vtělená v přímo nesčetné duchy heretiků vyhání Athanáše — již starce — z rodného a sídelního města — tu se Alexandrijští nebezpečně bouří, žádajíce o jeho návrat — Posledních 7 let jeho života už je klidnějších, nerušených úteků a exilem Umírá 2. května r. 373 — s vědomím, že i celý život pro Krista obětovaný, protrpěný, probíjovaný — není životem promarněným —

Athanáš pokládán za největšího muže své doby a za jednu z největších osobností lidstva vůbec — Lze jej — snad šťastně — přirovnati pevnému lamači vln, zřízenému k ochraně přístavů — Vlny neustále se měnící alternativy: úspěchu, pocty a nevděku, pohan a neúcty — Ční nad proměnlivostí lidských citů — Jeho úloha se dá konečně definovati: žil, aby svědectví vydal Pravdě a Světlu! Jeho život to jest intenzivní reflektor na temný chumel lží, tápání a nevěry staré doby! V době všeobecného kolísání a i sesutí opor církve je Athanáš nepohnutým a nepohnutelným „sloupem církve“ — „mužem Božím“ — Byl to takový vůdce egyptský. Stačilo jeho slovo, gesto, aby Egypt od moře až po katarakty Nilu byl ochoten rychle poslechnouti — všichni: biskupové, kněží — mniši... Hned po své smrti jest ctěn jako světec, ač nebyl mučedníkem — Ve slavnostním chvalozpěvu, proneseném 2. V. 379 zařazuje jej sv. Řehoř Naz. do šiku patriarchů, proroků, apoštolů a mučedníků, kteří bojovali a trpěli za pravdu. I dnes je i jeho obrovské literární dílo živé — Ale nejživější je jeho vzor, jenž opájí grandiositou, eminentní důsledností lásky k víře ve věčné Slovo — Ve zmatky našich dob, v náboženskou nedůslednost, v neuvědomělost katolíci ty — hřmí slavnostní tóny Athanášova životního zpěvu — dle nicejského vyznání: víra v Ježíše Krista, jediného Syna Božího — — Světlo ze Světla — — skrze Nějž vše bylo učiněno.

Jaroslav Cella

BL. MLADA

Naše první římská poutnice.

Svatá Ludmila příliš zářila do tmy pohanského barbarství, aby se nerozněcovaly nové a nové plameny v srdcích českých žen. Víme, že světlo její duše šířilo jas i do sousedních zemí, kam zalétl mnohý řeřavý uhlíček, aby i tam roznítil lásku k Bohu. Ale naše lhostejnost hraničí s neznalostí mnohdy dosti bolestnou. Ta světélka, planoucí za temných nocí před očima českých žen, nutno zase oživit, rozdmýchat k novým plamenům! Rádi slyšíme o ženách hrdinkách, odvážných a neohrožených. Proto snad slabý můj obrázek bude moci v nitru oživit touhu sblížit se s jednou z těch panen ostražitých, která zbožnost spojila s odvahou, aby mohla svému rodu i národu získati nových výhod u hrobů apoštolů.

Uuschla-li mnohá ratolest na krásném kmeni rodu Přemyslova, jiná zase ji nahradila, zazelenavši se nejkrásnější zelení, obklopující květ rajských krás. Na suché ratolesti bratrovraha vypučel podivuhodný květ, který přičinil se nejlepší cestou smýti vinu, tak těžce lpící na svém rodě. Cesta do Říma nebyla tehdy ani pro vojenskou výpravu pohodlnou poutí, ale značně nebezpečnou výpravou. Což však říci, že tam daleko na jih se odvážila panna knížecí se svým průvodem? Ona první se vydala na pouť do věčného Města, aby získala pro sebe prvenství mezi českými ženami. Že cesta ta byla připravována, její účel jasně vytyčen, není třeba uváděti. Již sama poutnice výchovou svojí srdcem od přírody ušlechtilým slibovala, že její oběti nebudou marný. Kronikář Kosmas, vypravuje o Mladě, Miladě, sestře Boleslava II., rozplývá se chválou starého vyprávěče, ale jistě nepřeháněl, když poukazoval na to, že panna byla „sacris litteris erudita“, v svatých písmech vzdělaná, neboť již prabába její pečovala o vzdělání na dvoře knížecím. I jiné ctnosti, jimiž kronikář okrašluje postavu knížecí panny, nebudou daleko od skutečnosti, neboť sebevětší dary jistě nemohly by získati laskavost svátého Otce tak, jak jej na prvé setkání získala Mlada.

Krev svátého Václava lpěla stále nesmyta na rukou těch, kdož po něm drželi žezlo jeho moci v rukou. Zlý čin, černá skvrna, volaly, aby kdosi vystoupil a odčinil i očistil rod od toho neštěstí. Na dvoře knížecím byla holubička něžná, nevinná jako první bílý kvítek, rozkvetlý ještě ve sněhu a mrazu. Nic dosud z toho prachu lidské bídy se neusadilo na jeho duši. Snad přímluva její prabáby jí vyprosila, aby mohla svýma rukama odčiniti, zahladiti, co kdysi tvrdá ruka spáchala v nepochopitelné vášni. Tam na severu vypustili něžnou holubičku, aby zalétla přes sněžné Alpy k náměstku Toho, který slíbil útěchu a pomoc všem, kdo jej hledají srdcem pokorným. Kdybychom si mohli představit tu cestu z Prahy do Říma, všechny ty nástrahy, které čhaly na každém kroku, jistě bychom lépe cháпали oběť Miladinu. Tehdy chvělo se mnoho srdcí zde v Čechách, a když se donesla zpráva o příchodu na určené místo, děkovalo se v chrámech, kníže modlil se se všemi, jimiž zdar pouti měl přinésti útěchu i radost. Hle, tak důležité poslání, a v celém národě nebylo nikoho, komu by je svěřili, až tu mladičká dívka vzala na sebe všechny útrapy cesty, všechny prosby a jednání.

„Přišla do Říma za příčinou pobožnosti,“ praví náš zpravodaj. Jak krásně to zní! Nebyla diplomatem, ale prostou poutnicí k hrobům svatých apoštolů. Nepřišla vymáhat výhod, přišla si je vymodlit. Chápeme taková poselství?

Přibvši do Říma vyhledala sobě klášter, kamž vstoupila pod řeholním jménem Marie, aby poznala reguli sv. Benedikta, jíž se ony sestry řídily. Ale cesta domů nesměla zarůst. Svatý Otec požehnav ji před sborem kardinálů na abatyši, odevzdal ji řeholi svátého Benedikta a opatskou berli. Přijavši apoštolské požehnání vracela se do sladké vlasti s hojným komonstvem, v němž byly již vyvolené sestry, které s ní měly osídliti klášter u kostela svátého Jiří na hradě pražském. Kostel byl zřízen knížetem Vratislavem, a snad již dříve měl svůj ženský klášter, možná že slovanského obřadu. Kdybychom měli jistotu o listině papežské, jak ji uvádí Kosmas, mohli bychom pevněji souditi. Znajíce však jeho nepřijeň slovanskému obřadu, těžko přijímáme citovaná slova: „...aby pod pravidlem sv. Benedikta a pod poslušností dcery naší, abatyše Marie, zřízen byl sbor svatých panen. Však ale ne dle řádu neb sekty lidu bulharského neb ruského (!), aneb jazyka slovanského, nýbrž spíše zachovávaje řády a nařízení apoštolské...“ Není tu možno rozpřádati historické rozhovory, ač právě přítomná doba potřebuje již i v tomto oboru zpracování. Není však následovníků ve ctnostech, jak teprve těžko je toužiti po pilných pracovnících, zahloubaných do skutečného studia Historie ?

Přijmněme však zatím to, co nám dosud je přístupno, a nemusíme dlouho dokazovati, že první osada mnišská v české zemi latinského řádu nebyla bez velkého významu.

Prvý ženský klášter nebyl snad pouze stromem cizí vzdělanosti, určeným k tomu, aby vyséval do panenské země latinskou vzdělanost. Spíše byl semenkem, z něhož rozrostl se asketický život ženské mládeže v zemi.

Netrvalo dlouho, kdy také svátý Vojtěch přivedl s sebou z Itálie benediktinské mnichy, jistě již po prvé svém pobytu v San Alessio. A v údobí vymezeném založením prvních dvou klášterů latinského ritu v Čechách dokonáno polatinštění země. Cesta Mladina měla přispěti také k rozřešení definitivní úpravy diecesního obvodu českého. I když snad v té věci hrály svoji úlohu ještě jiné zjevy, není možno abatyši Marii upřít veškeru účast na založení biskupství, neboť její známosti, získané v Římě, umožnily při nejmenším vyjasnění té otázky.

Není mnoho zpráv, z nichž bychom mohli čerpati pro život Mlady-Marie. Ale jistě dílo její je výmluvnějším svědkem života než dlouhé životopisy, oživující před námi podrobnosti, ale snad někdy přílišnou obsáhlostí oddalují pozornost od věci hlavní. Jest s podivem, že někdy u těch, jichž život máme chápati vyššími smysly, že právě při nich shledáme zdánlivě málo současných zpráv. Kronikář vytkl jenom hlavní body, o ostatním mlčí. Znajíce Kosmu, víme, že rád slohem květnatým pouští uzdu své výmluvnosti. Co by byla však platna jeho výmluvnost, když viděl tak blízko působnost toho díla, jímž si pojistila Mlada-Marie obdiv a lásku přítomných i budoucích? To dílo mluvilo k němu výraznějšími slovy než nejlepší klasikové, jichž byl nepochybně velkým ctitelem.

Psáti o životě abatyše Marie a těch mnohých a mnohých českých ženách, které s ní závodily ve ctnosti a službě Bohu, dnes jest pomalu nemožno. Rozběhl jsem se, abych cosi z toho, co mohlo moje srdce pojmouti, předal těm, kdož chtějí proniknouti dále, než bývalo v Čechách zvykem. Nahlédne-li kdo jenom trochu blíže ke skutečné historii, poznává, jak dosud v mnohém a mnohém stojí bezradně, že přešlo se prostě přes ty zjevy, které nemohly se proslaviti mečem.

Mlada, jeden z těch pohozených květů, jimiž by se jiný národ pyšnil a hrdě položil jako ozdobu nejkrásnější při oltáři národních světců, ta panna svaté pověsti přece se modlí za nás za všechny, ale my snad už nestojíme o její modlitby, neboť nyní už se málo chodí do kostela, jak nedávno významně řekla jedna dáma, vyměňujíc duchovní knížku za výbor spisů českého spisovatele. Do kostela budou snad chodit jenom chudí, neboť chudoba nemá ničeho, co by ji bránilo v lásce k Bohu. Mlada také odložila v Římě knížecí diadém a přijala chudobné roucho svátého Benedikta.

Mohl-li bych prosit o něco členy jejího řádu, přál bych si, aby aspoň oni nám pomohli oživit zapomenutý obraz abatyše Marie, aby aspoň pod jich péčí zase se její památka osvěžila. Věřím, že z této služby by měly prospěch jak řád, jemuž by zase zazářilo nové světlo krásných ctností, tak také národ, nebo aspoň jeho chudí, jimž by blažená panna byla novou nadějí i pro jejich duchovní život. Bořivoj Benetka.

KNĚŽSTVÍ KRISTOVO

Máme velekněze velikého, který pronikl nebesa, Ježíše, Syna Božího. (Žid. IV., 14.)

Jestliže některá zjevená nauka nám může dát tušit celou velikost oběti mše sv., pak je to nepopíratelně nauka o kněžství Ježíše Krista. Velcí theologové 13. století jako sv. Tomáš právě před bludem luterským nám zanechali nauku o oběti mše svaté dosti málo rozvinutou, zato však mnoho řekli o kněžství Ježíše Krista po tom, co nám praví zjevení v listě k Židům, jehož nejkrásnější texty byly často vykládány svátými Otcí. Jsou zde bohaté nauky, které mnoho osvětlují eucharistickou obětí a z nichž můžeme lépe pochopit, co slavně definoval sněm tridentský (sess. 22. c. 2.) proti luteránům: „Při božské oběti, jež se koná při mši sv., Kristus, jenž se obětoval na oltáři kříže a prolil za nás svou krev, je obětován způsobem nekrvavým „incruente immolatur“. Je to táž oběť, je to také týž kněz, „idem nunc offerens sa cerdotum ministerio“. Obětoval se sám na kříži a nyní se obětuje prostřednictvím svých služebníků; pouze způsob obětování se liší.“ (Cf. Denzinger, n. 940.) Je to v podstatě táž oběť, poněvadž je týž obětní dar a týž kněz, jenž pokračuje nyní ve svém obětování prostřednictvím svých služebníků.

Abychom mohli vytušit výši, moc a lesk kněžství Kristova, připomeneme si nejdříve v podstatě, co řečeno v listě k Židům, cele zasvěceném tomuto předmětu, a připomeneme si pak nauky theologické, zvláště nauku svátého Tomáše.

I. Kněžství Kristovo v listě k Židům.

Tento list aplikuje na Kristovo kněžství velké myšlenky, vyslovené sv. Pavlem v listech k Římanům, Korintským, k Timoteovi o Kristu Vykupiteli, všeobecném prostředníku, hlavě církve a o nutnosti víry v Krista ke spáse: Jeden zajisté jest Bůh, jeden též prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, jenž dal sebe sama ve výkupné za všechny.“ (I. Tim. II 5.)

První část listu k Židům má za účel ukázat svrchovanost kněžství Ježíše Krista, prostředníka nové smlouvy nad všemi služebníky, jichž Bůh užíval ve Starém zákoně, aby se zjevoval lidu. Ježíš je zde označen vyšší než andělé, vyšší než Mojžíš a všichni proroci, vyšší než všichni kněží Starého zákona. Je zřejmo, že tento list byl především určen k utvrzení Židů nové obrácených a často pokoušených vrátiti se k obřadům kněžským a levitským.

Zdůrazněme podstatné body:

1. Ježíš je vyšší než andělé, jež jsou pouze služebníky Božími, kdežto On je Syn Boží svým původem a přirozeností, Stvořitelem a Mistrem všech věcí. „Kterému z andělů řekl kdy Bůh: Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe ? ... A kterému z andělů řekl kdy: Sed' na pravici mé, dokavad nepoložím nepřátele tvých za podnoží tvých nohou?" (Žid. I. 5, 13.) — Jestliže tedy slova andělů, častých vyslanců Božích, vyžadovala poslušnosti, oč více slova Ježíše Krista! Převyšuje anděly nejen tajemstvím Božího synovství a vtělením, nýbrž i tajemstvím vykoupení, poněvadž trpěl z lásky k nám a jeho utrpení má nekonečnou cenu záslužnou. Ponížen za svého pozemského života je nyní korunován slávou pro smrt, kterou vytrpěl. „Proto se měl ve všem připodobniti bratrům, aby byl milosrdným a věrným veleknězem v záležitostech u Boha ke smíření hříchů lidu. Poněvadž totiž trpěl byv zkušěn, může pomoci těm, kteří jsou zkoušeni." (Žid. 17. 18.)

2. Ježíš převyšuje Mojžíše, poněvadž je budovatel a hlava domu Božího, kdežto Mojžíš, největší z proroků, byl pouze služebníkem. Nenapodobujme tedy vzhledem k Ježíši Kristu nevěru a neposlušnost starých Izraelitů k Mojžíšovi! Ježíš nás vede k jiné zaslíbené zemi. Neporovnatelně vyšší, než byla první; naslouchejme jeho hlasu, „neboť živé jest slovo Boží a účinné a říznější než každý meč dvojbřitký; proniká až do rozdělení duše a ducha, kloubů i morku a rozeznává myšlenky a úmysly srdce". (Žid. IV. 12.) Kdežto Mojžíš kotal slovo Boží, Ježíš je Slovo podstatné, Slovo věčné, jež sestoupilo k nám, aby nás spasilo a tajemství srdce jsou zjevná před jeho očima.

3. Ježíš je neporovnatelně vyšší než velekněží Starého zákona, pro tři snadno

pochopitelné důvody. „Tento však má kněžství nepomíjející, poněvadž zůstává na věky. Proto také může dokonale spasiti ty, kteří přistupují k Bohu skrze něho, jsa vždycky živ, aby za ně orodoval"(Ib. VII. 24.)

Dále, kdežto velekněží Starého zákona museli konati každý den oběti nejprve za hříchy své a pak za hříchy lidu, Ježíš, velekněz, jenž nám přísluší, je svátý, nevinný, neposkrvněný, oddělený od hříšníků a vyvýšenější nad nebesa... Přinesl svou obětí najednou a za všecky, obětuje sama sebe, ne za sebe, nýbrž pouze za nás. (Ibid. VII. 26—27.)

Konečně za třetí, obřady a oběti mosaického kultu byly mnohonásobné, ale samy v sobě neúčinné přes vnější lesk, jímž byly obklopeny. Byla zde oběť smírná, jež příslušela kajcníkům. Byla zde oběť pokojná, obětovaná Bohu jako díkučinění dušemi již očištěnými. A byl zde celopal, spálený cele ke cti Boží na znamení, že člověk je cele poddán svrchované vládě Nejvyššího a že se mu musí cele obětovat v dokonalém klanění. A neméně různost byla v samé látce obětní. Obětovali se holubi, jalovice a o velikonocích beránek, předobraz tajemného Beránka budoucího, jenž měl smazat hřích lidstva. Všechny tyto oběti měly význam pouze předobrazný jedině oběti, jež měla být obětována ne ovšem s velkým vnějším leskem, nýbrž v největším nedostatku na Golgotě. „Kristus však vystoupiv jako velekněz budoucích statků... vešel jednou provždy do velesvatyně ne skrze krev kozlů neb telat, nýbrž skrze vlastní krev, zjednav vykoupení věčné." (Ib. IX. 11 — 12.) (Pokračování.)

P. Reg. Garrigou-Lagrange O. P.

PRACOVNA

Maria — Matka.

Krásného milování je Maria matkou. Matka, která vrátila nás Bohu, která otevřela nám ráj. Dala srdci štěstí nekonečného možnost. Jest matka Ježíšova, matka Lásky nejdokonalejší, jež dala nový smysl našemu celému životu. Maria matka Lásky věčné jest matkou i věrného a dokonalého milování všech v lásce Kristově objatých.

Proto nikdo, kdo chce se dostat blíže k Bohu, nemůže přejít Marii. Proto zbožnost protestantská jest zbavena svého ladícího tónu, proto je tak hluchá. Proto jest zasmušilá a prázdná zbožnost falešně přísných Jansenistů. Maria jest ukazatelem, že křesťanství není tvrdou, suchou cestou, nýbrž Boží láskou zavlažovanou cestou, že Boží láska dovede vyvésti vodu i ze skály nejtvrděší.

Mariinými rukama prošlo tělo Ježíše Krista, její bolestí prošlo i jeho vykoupení na kříži a proto jest matkou krásného milování Ježíše Krista, jest matkou jeho oběti, neb obětí Synova, obětí matčinou. Jest nejbližší oběti Synově i své a proto nás dovede nejlépe přivínouti k této svaté lásce.

Nikdy nebude dosti napsáno o Marii, nikdy nikdo dosti nevyzpívá svou vděčnost a svou oddanost k zprostředkovateli milostí, k spoluobětující Marii na Kalvarii. Odložme starý, nerozumný strach z úcty mariánské a jděme si klidně k Marii pro lásku k jejímu Synu. Svou celou lásku mu dala za to, že vykoupil lidstvo, a proto nejlépe nás přivede k této nepochopitelné Lásce, proto jako nejbližší Ježíši ukáže nám nejbezpečněji cestu k němu. A to jest celý náš duchovní život.

Horečná činnost.

Víte, komu se podobají ti pilní, stále mluvící a píšící lidé, které všude vidíme, ve všech schůzích slyšíme a ve všech žurnálech a časopisech čteme? Podobají se oslíku nosícímu pytle nejlepšího zrní do mlýna. Stále shánějí, stále je vidíme zaměstnané, ale sami si ani nepopřejí času usednouti klidně a pojmouti trochu z toho vzácného zrní, kterého nabrali v zicích sýpkách. Stále a stále chodí s týmiž pytly do mlýna obecnosti křesťanské; ty pytle jsou již děravé, ale oni sami si ani nevšimnou, jak se jim ta zrna trousí, a když se utrousí, ani jich neokusí. Podobají se ti věčně spěchající a jako soumaři táhnoucí oslíku, který stále nosí vzácná zrna do mlýna, ale sám se spokojuje tím, že po cestách tu a tam ukusuje bodláčí a doma pak trochu plev. Strašný omyl činnosti, všem chtít dávat a stále dávat a sám se krmiti odpadky. Je to život opravdu důstojný oslíka, ale rozhodně ne člověka, a muže Božího již teprve ne. Musí zdechnouti krom té nesmrtelné duše jako ubohý oslík na cestě, jestliže velké milosrdenství Boží, které vedle cesty svatosti, kajícnosti trpí ještě třetí cestu hlouposti, nevezme na milost takové ubožáky.

Jméno Boží.

Strašné, hrozné je jméno Páně. Jen s bázni a třesením směl velekněz jednou za rok vysloviti jméno, jež anděly Boží sráží na tvář. A křesťané si udělali ze svátého jména Božího úsloví. Pohazují jím jako cárem, vyslovují je při každé příležitosti. Je to tak hloupé a zároveň tak děsné. To znamená, že našim křesťanům Bůh již ničím není, že před ním ani úcta ani bázeň již necítí. Sváté jméno Boží je snižováno na nejprázdnější a nejvšednější frázi. Je to klackovitost a u křesťana nedověra. Divíte se, že váš život duchovní kolikráte nejde vpřed? Svatá Panna bolestně si stěžovala na La Sallettě, že křesťané tak zneuctivali sváté jméno Boží. Mnoho trestá a šlehů poslední doby jsou jistě následky odcizení Bohu, jež se jeví takovým chováním k jeho svátému jménu. Jak my jsme se chovali k svátému jménu Páně?

Kolikráte i my jsme je vyplivovali jako nejvšednější citoslovce! Zamysleme se občas nad jménem Božím, nad jeho velikostí, jež sklání říši andělskou i pekelnou, a nebuďme v tom horší ďáblů, kteří sami se před tímto jménem hrůzou chvějí. Zbožně se ponořte do slov nejsvětějších, abyste v nich našli sílu Boží, která poráží peklo a dobývá bran slávy.

Braito

ŽEŇ

BELLOC: Wels et Dieu. (Chroniques V., Paris, Plon, str. 208, cena 18 frs.) Velmi dobré číslo Chroniques. Nad obsahem ovšem vyniká břitká, kousavá a hluboce pravdivá kritika Welsova poměru k Bohu. Belloc potírá bůžka scientismu, jemuž Wels vytrubuje opožděnou chválu. Ukazuje na Welseovi, jak scientism přímo znemožňuje rozumět historii a pravdě vůbec. K Bellocově studii řadí se hrst drobnějších prací nejmladší lit. generace francouzské. Vyjímám dobrou studii Ménascovu a Sionismu.

Bibliothèque catholique des Sciences Religieuses (Bloud, Paris, 1928.) Čilé Bloudovo nakladatelství dává zase vítanou novinku. Po vhodném slovníku, poučujícím stručně o pravdách, liturgii a zřízení církve vydává vzdělávací knihovnu. Svazčky po 200 stranách chtějí podati monografie psané odborníky a uvádějící i laiky do zajímavých otázek víry a života z ní. Sbírkou zahajuje známý patristik Bardy pečlivou studií o starokřesťanské řecké literatuře. Užaslým zrakům předvádí celou obrovskou práci prvých Otců, myslitelů, bojovníků za Krista. Není to suchá profesorská kniha, nýbrž dílo, jež učí milovati naše Otce v Kristu a jíti za nimi. Podobně jest zajímavé dílo jesuity P. D'Alès: Baptême et Confirmation. Dílo jest souborem dogmatickým, historickým i liturgickým o sv. svátostech křtu a biřmování. Sv. Pavlu věnuje kritickou a hutnou studii A. Tricot, kde líčí žhavě a poutavě jeho život, spisy, práce a utrpení. Sbíрка obsáhne asi 100 sv. Vřele ji doporučuji. S.B.

DÜRR: Religiöse Lebenswerte des Allen Testament. (80, 156 str., Herder — Freiburg 1928. Mk 3'—.) SOIRON, Das heilige Buch. (8°, 152 str., Herder — Freiburg 1928. Mk 3'—.) Cenné přednášky dvou známých odborníků o Písmě sv. Dürrova kniha jedná v 1. díle o významu St. z. pro přítomnost a o jeho jedinečném místě v dějinách náboženství. 2. díl ukazuje na jeho specifické hodnoty: život s Bohem a v Bohu, praktická životní moudrost, mravní výše. — Soiron dává návod ke čtení Písma sv. a tím také k homiletickému výkladu N. z. Probírá trojí metodu: kursorickou, systematickou, pragmatickou. Theoretická pojednání dokládá praktickými příklady.

J. G. FRAZER: L'homme, Dieu et l'immortalité. (Librairie orientaliste Paul Geunther, Paris (VI. e.), 13, Rue Jacob. Str. 350, cena 30 fr.) — Žák anglického učence složil z jeho spisů jakousi anthologii, chtějící dokázali, jak osobní, společenské a přírodní vlivy ponenáhlu působily přechody z přirozených k nadpřirozeným poznatkům a k náboženství. Teorie animistická, která však ve vědeckém světě dnes jest již přežitá. P. Schmidt S. V. D. Frazera ostře kritizuje, řka, že si ani nedal práci, aby své teorie rozvedl a dostatečně odůvodnil. —es—

HARLAIRE ANDRÉ: En Croix. (Plon, Paris 1928, stran 286, cena 18 frs.) Cesta mladého člověka, kterého okolí, ohlupující výchova pokroku zmítají bouří a pochybnostmi. Nicotnost a malichernost různých lidiček, kteří se honí za ubohoučným životem z ruky do úst, kteří lhají život, slaboši a darebáci otvírají pomalu oči hledajícímu mladíku k jediné zachraňující síle k Bohu. Není to pobožnůstkářská kniha, nýbrž silné umělecké dílo 22letého nadějného literáta Harlaira. S. B.

HRADSKÝ—JEŽEK: Ostach. (K. H. Ježek, Hlučín 1927, str. 59, cena 6 Kč.) Drama z dob pronásledování křesťanů; tři jednání a živý obraz. Není nadbytek dobrých českých náboženských her; „Ostach“ podává osudy rodiny sv. Eustachia (120). Bylo by si snad ještě leccos na „Ostachovi“ přát — laudanda tamen voluntas a dobrý režisér si pomůže. Lidu může býti „Ostach“ milým svou prostotou. pf.

LEISEGANG: Deutsche Philosophie im XX. Jahrhundert. (32 vyobr., 152 str., Ferd. Hirt, Breslau 1927, Mk. 3'50.) Smělý pokus podati celkový obraz ještě tvořící se filosofie dneška. L. kreslí vývoj filosofie od materialismu k vitalismu, od kritismu k idealismu, od naturalistického pozitivismu k idealistickému pozitivismu, od psychologie k phaenomenologii. Další statě jednájí o životní a kulturní filosofii. Radost působí přidané fotografie 32 vedoucích filosofů přítomnosti. Sop.

R. LIERTZ, Psychoneurosen. (Fragmente einer verstehenden Erziehungskunde. 80, 479 str., Kösel-Pustet, München 1928, Mk. 14'50.) Konečně máme katolického Pfistera. Dosavadní psychopathologie snažila se — úplně v duchu materialismu — vykládati veškeré psychoneurosy jako následky tělesných poruch. Liertzova hlavní zásluha spočívá v tom, že dokazuje duševní původ psycho- neuros. Při tom však si všímá dokonale všech obvyklých tělesných vad, na základě kterých mohou se vyvinouti nemoci duše. Zvlášť vysoké ceny je vědecký materiál z Liertzovy praxe: analyse psychoneuros určitých pacientů. Jelikož mnoho duševních nemocí má svůj kořen v mládí člověka, věnuje L. tomuto věku zvláštní pozornost a zdůrazňuje důležitost studia psychoanalyse a individuální psychologie pro pedagogiku. A. S.

J. C. B. MOHR (PAUL SIEBECK) TÜBINGEN: Die Religion in Geschichte und Gegenwart. 25.—28. sešit evang. bohovědné encyklopedie s pozoruhodnými statěmi o vývoji, teorii poznávání, vykoupení, výchově, eschatologii, etice, evangeliích, rodině. —es—

PAPINI G.: Život Kristův, (III. vydání, Praha, Lad. Kuncíř, str. 420, cena 30 Kč). Nové vydání tohoto velkolepého výkřiku srdce štvaného prázdnotou okolí a klesšího u sv. nohou Kristových. Kniha je ohništěm, dobrým chlebem. Některé vady a kazy člověk rád odpustí hořícímu básníkovi. Měl by knihu tu čísti každý, kdo chce více si zamilovati Krista Ježíše a lépe ho poznati. Cena jest opravdu neobyčejně laciná a přístupná i širšímu kruhu čtenářů. S. B.

PRAT: Svatý Pavel, (přeložil Karel Vrátný. 1928. U Ladislava Kuncíře v Praze. Stran 202.) F. Prat se vynasnažil zhustiti životopis sv. Pavla, jeho osobnost, apoštolské práce a spisovatelskou činnost. Je to skutečně životopis. Život apoštolův je tu zasazen do rámce jeho tehdejší současnosti, ale ani tento rámeček postřehů náboženských, kulturních, dějinných, zeměpisných není přetížen okázalou učeností, nýbrž je opravdu vkusným rámcem, který ladně splývá s obrazem velikého apoštola, jej zdůrazňuje, nezatačuje do příšeří.

MOMME NISSEN O. P.: Dürer als Führer. (Mit einem Brief von Hans Thoma und 80 Bildern in Kupfertiefdruck. Verlag Josef Müller, München.) Uspořádání obrazů, z něhož jest viděti Dürerovu duši, naplněnou vroucí žádostí krásy mravů a životosprávy. Krásné a výrazné reprodukce obrazů, z nichž některé jsou jen méně známy, ukazují nám Dürera jednak jako největšího mistra německého výtvarnictví, jednak jako člověka s netušené hlubokým a jemným smyslem pro krásu věcí viditelných v jejich poměru k Zjevení a Věčnosti. Připojen velmi cenný Dürerův vlastní životopis. Bohatství krásy Boží i lidské, velmi účelně v této knize uspořádané. Dch.

SÉBASTIEN ROBERT: La Chapelle des Saints-Anges, (Plon, Paris, 1928, str. 270, cena 18 frs.) Sebastien je konvertita posledních let. Jako jiní konvertité pospíchá poděkovat Bohu veřejně. Jeho román ukazuje na mladém, po velikosti vášnivě se ženoucím muži, že lidskému srdci nestačí než Bůh. Kniha má vysokou uměleckou hodnotu, není to svatá kniha, ale přece vážná. Četba této knihy povznese duši, dá jí procítiti nedostatečnost a ubohost všeho, k čemu se tu připínáme. Doporučuji vřele tuto knihu.

STEHMANN HERMANN: Der begrabene Gott, (Hořen-Verlag, Berlin, 1928, str. 330.) Skvělou literární formou vypravované dějiny duší ponurých, zasypaných poddáváním se drtivé ruce běd a neštěstí. Tvrdost k hroudě přissátého sedláka je tu mistrně podána. Katolická zbožnost je tu kolikrát skreslována. Nepochopením, neb autor jest snad protestant. Na tomto nepochopení naší zbožnosti, jejíž plytkost, tu a tam se vyskytující, autor zevšeobecňuje, staví pointu svého díla. S. B.

ŠPALE ANT.: Kniha poutníková, II. díl (zemědělské knihkup. A. Neubert, Praha, 1928, 450 stran lex., 120 obrazů, 5 mapek a nákresů, cena 88 Kč, vaz. plát. 112, celokož. 148.) V loňském ročníku jsme psali o prvním díle v naší literatuře ojedinělé práce P. Spaly. Zde díl druhý. Není to nechutné rozředění ani zmodernisování, pouze moudré ucelení biblického líčení doby proroků, usnadnění četby tím, že mnohá vysvětlivka vhodně splývá s biblickým úryvkem; věci hodně od nás odlehle či pro neodborníka nevýznamné pominuty a tím se děj stává spádnějším. Osa zjevení – učení a vykupitelské dílo Pána Ježíše, na nějž připravoval Starý zákon, je podána ve formě tolik oblíbené evangelní harmonie. Možná říci, že jest dokonale provedena; znění evangelií je nezměněno a před zraky roste úplný a jasný obraz Spasitele. Výprava knihy je velmi pečlivá a odpovídá obsahu. Cena je poměrně hodně přístupná i méně zámožným. Jest třeba ještě doporučovati? Tož činím tak ze srdce. J. F. P.

SCHULEMANN GONTER: Vom inneren Leben, (O. Borgmeyer-Verlag, Breslau, 1927, str. 174.) Velmi dobrá kniha s láskou a hloubkou vedoucí všechny lidi dobré vůle k pokladům, jež víra dává ve svých hodnotách lidské duši. Probírá otázku bolesti, touhy po štěstí. Mluví o modlitbě, milosti a svátostech. Věnuje dokonce i pěknou studii askesi a mystice. Krátce, kniha, která hned informuje o všem, co duše od víry chtíti může a má a čeho se jí též od ní dostává. S.B.

VERLEY CLAUDE S. J.: Paul Bertrand. (Spes, Paris, 1927, stran 257, cena 12 frs.) Obraz inženýra-křesťana, který má živou víru. Apoštolát představeného na vojně a v továrně, apoštolát u druhů, u dělníků. Myslím, že jest málo tak vhodných četby pro dospělejší studenty a pro mladé muže, jako tato kniha; neboť jsou to zachycené „žité“ dějiny věřící duše ve světě. Bude to cenný dárek pro přítele na prahu povolání; lituji, že nemohu rozdat aspoň sto výtisků našim studentům. —a—

Občanská tiskárna v Brně. L. WALLACE: Ben-Hur, (3 díly, brož. 42 Kč, v pův. vazbě 78 Kč). Dobře vypravené dílo vychází ve IV. vydání. Čtenáři vypráví podrobně a pravdivě o hrdinech románu z doby Kristovy, o jejich lásce i nenávisti, slávě a utrpení, o boji a vítězství. Knihu provázejí ilustrace dle filmových obrázků.

V. St.

WORLITSCHKEK: Persönlichkeitspflege. (80 144 str. Herder, Freiburg, ig28. Mk 8'—) Po přesném stanovení pojmu ideálu osobnosti jedná W. o tom, jak vychovati ducha, vůli, charakter, svědomí, srdce, vášně, paměť, mluvení, mlčení a konečně i tělo. Dobrá, srozumitelná knížka zvláště pro mládež.

O. H.

WUST: Die Křísíš des abendländischen Menschentums. („Neues Reich“- Bücherei Nr. 4, 48 str., Innsbruck, Tyrolia 1927, Mk 1.) Znamý kolínský filosof jedná o chaosu v názorech dnešního lidstva a napomíná k návratu ke Kristu. Aš.

HLEDAL JSEM JEŽÍŠE...

Úryvek z Chvalořeči R. Rolle de Hampole na Jméno Ježíš. 1 (*1 Richard Rolle de Hampole, eremita anglický, žil na konci 13. a na začátku 14. století. Toto dílko je z počátku 14. stol. a řadí se k nejpěknější mystické literatuře anglické.*)

Spravedliví hledají slávu a život a nalézají je v Ježíši, jehož milují.

Bloudil jsem, veden bohatstvím — a nenalezl jsem Ježíše. Běžel jsem k radostem tělesným — a nenalezl jsem Ježíše. Trávil jsem život v propasti rozkoší — a nenašel jsem Ježíše. Usadil jsem se u množství těch, kteří žijí v radosti — a nenalezl jsem Ježíše.

Na všech těchto místech jsem hledal Ježíše a nenalezl jsem ho, poněvadž mi dal poznati svou milostí, že jej nelze nalézt na zemi u těch, kteří žijí v hojných rozkoších.

Dal jsem se tedy jinou cestou. Hledal jsem jej v chudobě a našel jsem jej jako dítě, jež přišlo na svět „zabalené v plénkách a položené v jeslích". (Luk. II.) Šel jsem k trpělivosti a námaze a našel jsem Ježíše unaveného cestou, vydaného hladu, žízni, zimě, nasyceného nejhroznějšími potupami. Usedl jsem si stranou do samoty a našel jsem Ježíše v tuhém postu a pohrouženého v modlitbu na hoře. Běžel jsem k bolesti a pokání a našel jsem Ježíše spoutaného řetězy, zbičovaného, zraněného, napájeného octem, přibitého na kříž, visícího s kříže, umírajícího na kříži.

Ne, u bohatců nenalezneme Ježíše, nýbrž u chudáků. Nenajdeme jej u lidí oddaných rozkošem, nýbrž u kajících, nenalezneme jej u těch, kteří se veselí a žijí v radostech, nýbrž u těch, kteří jsou v hořkosti, a u těch, kdož pláč — nenalezneme jej uprostřed davu, nýbrž v samotě — — —

Od té doby, co jsem našel Ježíše a si ho zamiloval, čím více vystupuji v jeho lásce, tím je mi jméno Ježíš sladší a líbeznější a až do tohoto dne mě toto sladké Jméno neopustilo.

Kéž je požehnáno Jméno Páně!